

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
Raamatukogunduse, infoteaduse ja dokumendihalduse osakond
Raamatukogunduse ja infoteaduse eriala

Piia Salundi

**PÄRNU MAAKONNA GÜMNAASIUMI- JA KESKKOOLIÕPILASTE
VALDKONDLIKUD INFOVAJADUSED JA KASUTATAVAD
INFOALLIKAD**

Seminaritöö

Juhendaja: Aivi Sepp, MA

Viljandi 2007

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. INFOVAJADUSE JA INFOKÄITUMISE UURINGUD	5
1.1. Noorte infovajaduse ja -käitumise uuringud väljaspool Eestit.....	8
1.2. Noorteuuringud Eestis	11
1.2.1 Uuringud noorte infovajaduse- ja infoallikate kohta	12
2. PÄRNU MAAKONNA GÜMNAASIUMI- JA KESKKOOLIÕPILASTE VALDKONDLIKUD INFOVAJADUSED NING KASUTATAVAD INFOALLIKAD	16
2.1. Ankeetküsitlus Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infokäitumise kohta	16
2.2. Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste valdkondlikud infovajadused ja kasutatavad infoallikad	18
2.2.1. Infovajadus valdkonniti.....	19
2.2.2. Kasutatavad infoallikad.....	23
2.2.3. Interneti kasutamine	29
2.2.4. Raamatukogu kasutamine.....	32
2.3. Kokkuvõtteks.....	33
KOKKUVÕTE.....	35
KASUTATUD KIRJANDUS	37
LISAD	40
Lisa 1 Küsitlusleht.....	40
Lisa 2 Sagedamini külastatavad veebilehed	45
Lisa3 Enimkasutatavad otsimootorid	48

SISSEJUHATUS

Käesoleva töö teema on ajendatud huvist selle vastu, kuidas ja kas leiavad noored – eelkõige gümnaasiumiealised - endale vajalikku informatsiooni. Teemat ajendas valima meedias ning uuringutes kajastatud teave Interneti ja selle teenuste plahvatuslikust levikust ning sellega kaasnevast informatsiooni üleküllusest. Töö arenedes kerkisid küsimused ka erinevate valdkondade kohta, millest noored huvitatud on – kas nad on nendest valdkondadest piisavalt informeeritud. Teema on oluline, kuna Eestis on noorte infovajadust ning infoallikaid vähe uuritud (Noorsooteemalised uurimused...; Tartu linna noorsootöö... 2003, lk 12). Tartus on teemat käsitlenud sotsioloogid Anu Laas ja Katri Lamesoo, kes 2004. aastal korraldasid Tartu linna ja maakonna noorte hulgas uuringu „Noorte informeeritus ja infokanalid” (2004), Viljandis kaitses 2007. aastal seminaritööd „Viljandi gümnaasiumite 10. klasside õpilaste valdkondlikud infovajadused” Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia tudeng Reet Elur (Lõputööde ja...).

Uuringu eesmärgiks on kirjeldada Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infovajadust valdkondade lõikes ning välja selgitada, millised on nende eelistatumad infoallikad ja erinevate infoallikate kasutamise sagedus.

Käsitletavad probleemid on:

- a) milline on gümnaasiumi- ning keskkoolinoorte infovajadus erinevates valdkondades, kuidas nad ise oma informeeritust hindavad ning millistes valdkondades infot napib;
- b) milliseid allikaid ning kanaleid gümnaasiumi- ja keskkoolinoored info leidmiseks kasutavad ja kui sageli neid kasutatakse, milliseid infoallikaid peetakse usaldusväärseks.

Eraldi on infoallikatest vaatluse alla võetud Internet ja raamatukogu. Interneti laia kasutuse tõttu noorte hulgas (Vengerfeldt, Runnel 2004, lk 375), huvi raamatukogude kasutamise vastu on tingitud töö autori omandatavast erialast.

Uuringu läbiviimiseks valiti kvantitatiivne meetod. Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilastel paluti 2007. aasta märtsikuus vastata ankeetküsitlusele, vastused töödeldi statistiliselt andmetöötlusprogrammiga SPSS.

Esimene peatükk käsitleb varasemaid noorte infovajaduse ja -käitumise uuringuid. Teises peatükis tutvustatakse uuringu metoodikat, osalenud noori ning tulemusi. Küsitlus on koostatud lähtudes töö autori 2006. aastal Pärnu linna gümnaasiumiõpilaste hulgas korraldatud uuringust, et edaspidi oleks võimalik küsitlustulemusi võrrelda.

1. INFOVAJADUSE JA INFOKÄITUMISE UURINGUD

Informatsiooni tähendus Raamatukogusõnastikus on „teavikutes sisalduv või suuliselt esitatav (süsteematailiseks) kasutamiseks korraldatud faktide, sündmuste ja tõdemuste kogu” (2007 *sub* informatsioon). Paljud autorid on terminit defineerinud laiemalt - nagu antropoloog Gregory Bateson, kes peab informatsiooniks kõike, mis muudab indiviidi teadmiste seisundit (Virkus 2003).

Infoallikat (*information source*) defineerib Raamatukogusõnastik kui allikat „informatsiooni saamiseks või infootsingu edendamiseks (nt ajakiri, spetsialist vm)” (2007 *sub* infoallikas). Kasutusel on ka infokanali (*information channel*) mõiste – see on „kanal informatsiooni edastamiseks“ (Raamatukogusõnastik 2007 *sub* infokanal).

Informatsiooniga seotud probleemide uurijate hulgas puudub üldine arusaamine infovajaduse mõistest (Virkus 2003). Raamatukogusõnastik annab termini “infovajadus” seletuseks: “töös ja tegevuses tekkinud vajadus saada informatsiooni” (2006 *sub* infovajadus). Sarnaselt määratleb infovajaduse M. Line: „vajadus (*need*) on see, mida individ peaks saama oma töö või uuringu jaoks, samuti enesetäiendamise või meelelahutuslikel eesmärkidel jne.” (Tibar 2001, lk 9). Õpilaste infovajadust uurinud Andrew K. Shenton ja Pat Dixon käsitlevad infovajadust kui inimese soovi või vajadust omandada intellektuaalset materjali, et kergendada, lahendada või muud moodi reageerida olukorrale, mis tema elus esile kerkib (2003, lk 8).

Informatsiooni otsimist kõigist kättesaadavatest infoallikatest ja -kanalitest nimetab S. Virkus info hankimiseks (*information seeking*) (Virkus 2003). Tom Wilson peab informatsiooni hankimiseks “eesmärgipärast informatsiooni otsimist rahuldavaks teatud eesmärki” ja sellele

vastavat käitumist infootsikäitumiseks Uuemates uuringutes kasutatakse üha enam mõistet “infokäitumine” (*information behaviour*). (Virkus 2003) T. Wilsoni definitsiooni järgi moodustavad infokäitumise tegevused, mida inimene võib oma infovajadusest teadlikuks saanuna teha, samuti sellise info otsimine mistahes viisil ja selle kasutamine või edastamine (Wilson 1999, lk 249). Infokäitumine sisaldab T. Wilsoni arvates nii aktiivset kui passiivset informatsiooni otsimist ja kasutamist. Aktiivne infokäitumine on näiteks vahetu suhtlemine, passiivne näiteks reklaami jälgimine televiisorist, kavatsemata sellele informatsioonile vastavalt tegutseda. (Virkus 2003) Infootsikäitumine algab tajutud infovajaduse tagajärjel – infokasutaja püüab seda vajadust rahuldada ja teeb päringuid formaalsete või mitteformaalsete infoallikate kaudu (Wilson 1999, lk 251).

Infootsing on see osa informatsiooni hankimisest, mille puhul kasutatakse abivahendina arvutit, termini ingliskeelse vastena toob S. Virkus välja *information retrieval* (Virkus 2003).

A. Shenton ja P. Dixon ütlevad, et infootsikäitumine algab siis, kui inimese elus esile kerkinud situatsioon stimuleerib infovajadust. Nad eristasid kolmteist tüüpi informatsiooni:

- 1) nõuanne (*advice*);
- 2) spontaanne “elusituatsooni” informatsioon (*spontaneous “life situation” information*) vastuseks esile kerkivatele probleemidele ja uudishimule;
- 3) isiklik informatsioon (*personal information*), mis võib olla seotud noorukite endi või teiste inimestega nende sotsiaalses maailmas;
- 4) tunnete alane tugi (*affective support*);
- 5) teiste empaatiline mõistmine (*emphatetic understandig*);
- 6) tugi oskuste arendamiseks (*support for skill development*);
- 7) koolis käsitletav informatsioon (*school-related subject information*) - seda võidakse otsida seoses kooliülesande täitmisega, see võib ka olla ajendatud mõnest koolis käsitletud teemast;
- 8) huvist ajendatud informatsioon (*interest-driven information*);
- 9) tarbijainformatsioon (*consumer information*) tegemaks otsuseid võimaliku ostusoovi puhul;
- 10) enesearendamisega seotud informatsioon (*self-development information*), mida vajatakse otsustamiseks tegevussuundade üle, mis mõjutavad noorte tulevikku;

11) ettevalmistav informatsioon (*preparatory information*), mis kuulub eelseisvate väljakutsete juurde;

12) juba teadaoleva info ümberinterpreteerimine ja täiendamine (*reinterpretaions and supplementations*);

13) *kontolliv informatsioon (verificational information)* – kas kinnitamaks või ümber lükkamaks nooruki olemasolevaid kahtlusi. (Shenton jt 2003, lk 10)

Vajadus nõuande järele võib esile kerkida mistahes käesolevas uuringus käsitletud eluvaldkonnas. Isiklikuks informatsiooniks võib lugeda suhete, seksi, tervise ja meelemürkidega seonduvat informatsiooni. Samuti pööratakse tähelepanu kooli ja õppimisega seonduvale infole - küsitakse, millised on selle leidmiseks kasutatavad allikaid ja kui tähtis on kooli ja õppimisega seotud informatsiooni saada. Huvist ajendatud informatsiooniks võib pidada huvialade, sportimisvõimaluste ning kultuuriüritustega seotud infot, tarbijainformatsiooniks infot ostu, müügi ja vahetuse kohta. Käesolevas uuringus käsitletav informatsioon edasiõppimis- ja töövõimaluste kohta võib kuuluda nii enesearendamisega seotud informatsiooni kui ka ettevalmistava informatsiooni alla.

T. Wilson on pakub järgmist infovajaduse ja –kasutuse uuringute jaotust:

- 1) uurimismeetodite järgi – intervjuupõhised, ankeetküsitlused posti teel, juhtumiuuringud jne;
- 2) uuritavate inimeste sotsiaalse staatuse järgi – uurivad teadlased, õpetajad, sotsiaaltöötajad, doktorikraadi taotlejad jne;
- 3) teadusharu järgi – looduteadus ja tehnoloogia, sotsiaalteadused, humanitaarteadused jne;
- 4) teoreetilise raamistiku järgi – kognitiivne lähenemine, biheivioristlik lähenemine, fenomenoloogiline lähenemine. (Wilson 1994)

Infovajaduse ja –kasutuse uuringutes on palju tähelepanu pööratud sellele, kuidas inimesed infoallikaid ja –teenuseid kasutavad. Vähem on uuritud infovahetust, infokasutust ja infoedastust. Paljud kasutajauuringud on tehtud selle kohta, kuidas inimesed infosüsteeme kasutavad, selle asemel et uurida inimesi endid ja nende infootsikäitumise erinevaid aspekte. (Wilson 1994)

Infokäitumine ei ole ainult infoteaduse uurimisobjekt. Infokäitumisega on seotud näiteks organisatsiooniliste otsuste tegemine, turundus, isiksuseuuringud, arvutil baseeruvatele infosüsteemidele esitatavad nõudmised, meediauuringud, tervisekommunikatsioon jne. (Wilson 1994)

Noorte infokäitumisele on raamatukogunduse ja infoteaduse uurijad vähe tähelepanu pööranud (Shenton jt 2003, lk 5). Erinevaid mudeleid noorte infokäitumise kohta on loonud R. Tabberer, C. Kulthau, J. Pitts, T. Burdick jt (Ibid, lk 6). Enamik neist on keskendunud noorte infokäitumisele kooliülesannete täitmisel (Ibid, lk 6).

„Noorte” all on silmas peetud üpris erinevas vanuseskaalas inimesi. Eesti Noorsootöö seadus käsitleb noorena seitsme kuni kahekümne kuue aastast isikut (Noorsootöö seadus 1999). Sotsioloogide A. Laasi ja K. Lamesoo 2004. aastal Tartus toimunud uuringus kuuluvad mõiste „noor” alla 5.-11. klassi koolinoored (2004, lk 4) ja noored, kes „on päevastes õppeasutustes õppimise lõpetanud ning kombineerivad hariduse saamist töötamise, töötamise ja/või oma pere eest hoolitsemisega” (2004, lk 1). A. Shentoni ja P. Dixoni uuringus osalejate vanus ulatus kolmest eluaastast kaheksateistkümneni (Shenton jt 2003, lk 9). M. Wilsoni 2002. aastal korraldatud küsitluses jaotati vastajad vanusegruppidesse – alla 12-aastased, 13-17-aastased ning 18-30-aastased (2002, lk 5). Käesolevas uuringus on tähelepanu suunatud keskkooli- ja gümnaasiuminoortele - kolmes viimases gümnaasiumi- või keskkooliklassis käivatele õpilastele.

1.1. Noorte infovajaduse ja -käitumise uuringud väljaspool Eestit

Pat Dixon ja Andrew K. Shenton viisid Suurbritannias 1999.-2000. aastal läbi uuringu, kus oli luubi all noorte infouniversum. Uurimisel eraldati kaks dimensiooni – noorte inimeste infovajadused ja tegevused, millega nad nendele vajadustele reageerivad. Infovajaduse- ja infootsingu uurimise ühendamisel lähtuti printsiibist, et infootsingut tuleb mõista seda inspireerinud infovajaduse kontekstist lähtuvalt. (Shenton jt 2003, lk 7) Osalesid kuus kooli, kolm neist olid algkoolid (3-9-aastastele), kaks põhikoolid (9-13-aastastele) ja üks keskkool (13-18-aastastele). Andmeid koguti 12 fookusgrupilt ja läbi viidi 121 individuaalset intervjuud. Küsitlus toimus dialoogi vormis. Pärast infovajadusega seotud olustikuga tutvumist paluti

küsitletavatel meelde tuletada, millise tegevusega nad sellele vajadusele reageerisid. (Shenton jt 2003, lk 9) Infovajaduse uurimisel käsitleti vajaduse arengut ja ajaskaalat (Shenton, Dixon 2005, lk 22), samuti vajadusele vastavat informatsiooni (Ibid, lk 23). Info puhul on ära toodud selle omadustena täpsus – info võib olla täpsem või üldisem (Ibid, lk 23), ajakohasus, tasand ehk arusaadavus, millises vormis peab info olema ning milline peab olema selle ulatus. Viimasel puhul jagasid autorid informatsiooni kvalitatiivseks (Ibid, lk 24) ja kvantitatiivseks. (Ibid, lk 25).

Ka käesolevas uuringus küsitakse noortelt, kas neile on oluline, et otsitav informatsioon vastaks mõningatele eelpoolnimetatud omadustele – need on täpsus, ajakohasus, arusaadavus ehk lihtsus ning materjali ehk info hulk ja ulatus.

Informatsiooni uudsuse põhjal jagasid A. Shenton ja P. Dixon info uueks (puudub eelnev teadmine teema kohta), laiendavaks (tuttava teema kohta otsitakse rohkem üksikasju) ja täiendavaks (otsitakse infot teadmistes olevate lünkade täitmiseks). (Ibid, lk 25)

Infokäitumises on oma osa ka prioriteetidel ja motivatsioonil. Mitmed uurimuses osalenud pidasid mõnd tüüpi vajadusi tähtsamaks kui teisi – näiteks võis kooliga seonduv olla olulisem kui isikliku huvi rahuldamine. (Ibid, lk 25)

Viimati nimetatut leiab käsitlemist ka käesolevas uuringus – noortelt küsiti, kui oluline on leida õppimise ja kooliülesannete täitmisega, töötamis- ja edasiõppimisvõimalustega ning isikliku huvi rahuldamisega seotud infot. Samuti oli vastajatel võimalus lisada nende jaoks oluline, kuid eelnevalt nimetatamata valdkond.

Uuringust tegid ja A. Shenton ja P. Dixon järelduse, et mitmetasandilise pildi saamiseks peaks noorukite infovajaduse uurimisel peale soovitud info valdkondade nimetuste ja materjali leidmise eesmärkide arvestama veel paljude infovajadusega seotud faktoritega (viis, kuidas vajadus algsest väljendub, eesmärgi kirjeldus, mille jaoks informatsiooni vajatakse, mil määral suudavad noorukid defineerida vajaduse määra enne info otsimist, kuidas üldsõnaline teema muutub infootsingu protsessi käigus jne). P. Dixon ja A. Shenton leidsid, et infovajadused ja infootsikäitumine on sageli lahutamatu kokkupõimunud. (Ibid, lk 26)

Merridy Wilson korraldas Lõuna-Aafrikas UNESCO tellimisel 2002. aastal uuringu, mille fookuses oli Alexsan Kopano Teabekeskus (*Alexsan Kopano Resource Centre*) (2002, lk 3) ning eesmärk leida info- ja õppimisvajaduste väljenduse soolised erinevused ja jälgida erinevate sugude vahelist interaktsiooni. Analüüsiti 89-liikmelise fookusgrupi ning 48 ankeedi vastuseid. Küsitlused jaotati vanusegruppidesse: 7-12-aastased, 13-17-aastased ning 18-30-aastased. (Wilson 2002, lk 5) Tulemuste põhjal võis noorte infovajadused jagada viide peamisesse rühma:

- 1) töötamine (karjääriinfo, tööotsingud, ettevõtlus);
- 2) elulised oskused (otsuste tegemine, kuidas öelda „ei”, teismeliste rasedus, turvaseks, kuidas olla terve, kuidas enda eest hoolt kanda ja ennast kaitsta, kuidas olla edukas, kuidas säästa raha);
- 3) haridus (kodutööd, kooliga seotud informatsioon, info projektide jaoks, õppeainete valikud, võimalus edasisele ja kõrgemale haridusele, info õppimisvõimalustest ja nende rahastamisest, milline haridus aitab tööd leida);
- 4) väärkohtlemine ja/või kuritegevus (laste õigused, vägistamine, üldine ahistamine, seaduserikkuja karistamine, enesekaitse);
- 5) tervis (HIV/Aids, sugulisel teel levivad haigused, üldine tervis). (Ibid, lk 6)

Infovajadused erinesid märksa rohkem vanusegruppide kui sugude vahel. Kokkuvõtvalt vajasisid fookusgrupi küsitlused enim informatsiooni töövõimaluste kohta (Ibid, lk 6), järgnesid elulised oskused, arvutiõpe ja arvutile juurdepääs ning haridus (Ibid, lk 23).

Küsimustikus esitati 18-30-aastastele vastajatele infovajaduse hindamiseks rida valdkondi: haridus, siseuudised, kohalikud uudised, tervishoid, äri, töötamine, sotsiaalsed ja kultuurisündmused, valitsuse info, kaupade hinnad (Ibid, lk 30). Infoallikate loetelus oli vastajatele pakutud Alexsan Kopano keskust, perekond, raadio, televiisor, ajaleht, ajakirjad, postkontor, Internet (Ibid, lk 33). Ankeedile vastanud pidasid ülekaalukalt tähtsaimaks haridusalast infot (Ibid, lk 30).

Küsitlusi on korraldanud ka noortekeskused. *Dorset Youth Service*'i 2005. aastal noortele jagatud ankeedis on muuhulgas küsitud, mille kohta noored vajaksid rohkem informatsiooni või abi. Valikute nimekirjas olid infotehnoloogia, töötamine ning kutseõpe, haridus, tervisega seotud probleemid, suhted - ka peresuhted, elukoha leidmine/iseseisvalt elama asumine, tarbija- ja õigusabiga seonduv, HIV/Aids, narkootikumid ja alkohol, seksiga seonduv jne. (Survey of young..., lk 8) *Bedfordshire Youth Service*'is korraldati töö parandamiseks ja süsteemsema

lähenemise loomiseks Dorseti ankeedile baseerudes küsitlus (Information on what...). Võimalike noortele muret tekitavate valdkondadena olid ankeedis ära toodud kool/eksamid, isiklik turvalisus, töö leidmine, rahaprobleemid, stress, perekond, kiusamine, hirm kuritegevuse ees, tervis, narkootikumid, suitsetamine, suhted, alkohol, ülikooli õppemaksud, õigusosalased ja tarbijaküsimused jne. Oluliste valdkondadena olid eraldi esitatud kodust lahkumine, töö saamine, suhted, kolledžisse sisseastumine, seksuaalervis, rasestumisvastased meetodid, alkohol, uimastid ja rasedus. Probleemide lahendamiseks pakutud võimaluste loetelus olid sõbrad, vanemad, teised pereliikmed, noorsootöötajad, õpetajad, muretelefonid, tutvusringkond ning mure endale hoidmine. (Young People's Needs...)

1.2. Noorteuringud Eestis

Eestis on korraldatud uuringuid, mis pole küll otseselt noorte infovajadustele ja infoallikatele suunatud, kuid on sellega otseselt või kaudselt seotud. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond korraldas 2002. aasta detsembris ja 2003. aasta jaanuaris 15-74-aastaste inimeste hulgas küsitluse „Mina, maailm, meedia,“ mille üks eesmärk oli uurida uue meedia (Internet, arvutid jm digitaalselt edastatavad või tekitatavad signaalid) kasutajaid. Uuringus eristati kasutajaid internetikasutuse sageduse, kasutamisaaja alguse ja Internetile kulutatud aja järgi. (Vengerfeldt, Runnel 2004, lk 252) Peaaegu pooled 15-19-aastastest noortest kuulusid gruppi, mille uuringu läbiviijad nimetasid „suhtlejateks“ (Ibid, lk 380). „Suhtlejate“ jaoks on internetikasutamise juures oluline isikutevaheline suhtlus. Foorumites ja jututubades osalemine, kommentaaride lugemine ja kirjutamine on nii olulised, et muud Interneti kasutusala on hoopis vähemtähtsad. (Ibid, lk 254) Internetti kasutas 85% 15-19-aastastest uuringus osalenud noortest (Ibid, lk 375).

Küsitluse raames uuriti ka ajalehtede ja ajakirjade üldist loetavust. Selgus, et noorte hulgas oli keskmine regulaarselt loetavate lehtede arv üldisest keskmisest väiksem (Vihalemm, Kõuts 2004, lk 72) ning ajalehti jälgiti ebaregulaarselt. Samas olid noored aktiivsemad lehtede veebiväljaannete lugejad (Ibid, lk 72) ning regulaarsed ajakirjalugejad (Ibid, lk 82). Ilukirjanduse lugemine noorte hulgas näitas vähenemistendetsi (Ibid, lk 84). Küsitlusele vastanud 15-19-aastastest noortest tunnistas pisut vähem kui neljandik, et ei loe üldse ilukirjandust. Töö- või

huvialase kirjanduse lugejaid oli pisut rohkem. Raamatuid laenas raamatukogust või teistelt inimestelt alla poole küsitletud noortest. (Vihalemm jt 2004, lk 341)

2004. aastal korraldas Tartu Linnavalitsuse Kultuuriosakonna Noorsooteenistus uuringu „Tartu noorte vaba aja veetmise võimalused ja vajadused”. Küsitleti 7. kuni 12. klassi õpilasi ning huvikeskustes kuni 21-aastaseid noori (Kõiv 2004, lk 4). Vaatluse all olid küsimused, kus veedab noor oma vaba aega, kuidas saab kätte teda huvitavat infot, millist infot ta eelistaks, millal peaksid toimuma noorteüritused jne (Ibid, lk 3). Küsitlus viidi läbi koolides, noortekeskustes ja noorte huviklubides, kokku vastas ankeedile 552 noort. (Ibid, lk 4)

Küsitlus näitas, et info kättesaadavus oli parim valdkondades, mida kajastatakse aktuaalselt meedias ning mille kohta toimuvad infopäevad – nõ probleemsed valdkonnad – alkohol ja tubakas, noorteüritused, aidi- ja narkoennetus ning vaba aja veetmise võimalused. Vähem olid noored informeeritud töömolevatest, välismaal edasiõppimisvõimalustest, projektidest ning nõustamisest. (Ibid, lk 5) Rohkem infot eelistanuks noored saada edasiõppimisvõimaluste kohta välismaal ning Eestis, samuti vaba aja veetmise ning noorteürituste võimaluste kohta. Info liikus küsitletute sõnutsi enamasti sõprade ja tuttavate kaudu, olulisel kohal on ka Internet ning voldikud-trükised. Vastanud noortele meeldis infoallikana enim Internet, meedia, tuttavad ning trükised. (Ibid, lk 7) Info osas saadi abi peamiselt sõpradelt ja perekonnalt, samuti Internetist ja meediast (Ibid, lk 14).

1.2.1 Uuringud noorte infovajaduse ja infoallikate kohta

2004. aastal toimus Tartus ka Anne Noortekeskuse uuring “Noorte informeeritus ja infokanalid”, mille autoriteks on sotsioloogid Anu Laas ja Katri Lamesoo. Uuringu eesmärgiks oli anda ülevaade Tartu linna ja maakonna noorte infovajadusest, infootsimise oskusest ja info kasutamisest (Laas, Lamesoo 2004, lk 3). Ankeetküsitluses osales enam kui 600 5.-11. klassi kooliõpilast Tartu linnast ja maakonnast (Ibid, lk 3), neist enam kui pool põhikoolist (Ibid, lk 4). Rühmaintervjuus osales 12 Tartu Täiskasvanute Gümnaasiumis õppijat (Ibid, lk 5).

Ankeetküsitluse tulemustest selgus, et enim olid noored huvitatud informatsioonist töö- ja

õppimisvõimaluste, laagrite ja vaba aja sisustamise kohta (Laas jt 2004, lk 18). Infoallikatena kasutati enim sõpru ja tuttavaid, samuti meediakanaleid ning Interneti. Populaarseim veebileht oli ülekaalukalt www.rate.ee. (Ibid, lk 9) Samas peavad uuringu autorid noorte informatsiooni otsimise oskust puudulikuks – noorte kasutatavate internetisaitide arv oli piiratud, kehvast olukorras olid noored, kes kasutasid interneti väljaspool kodu - sageli ei leita internetist oma küsimustele vastuseid (Ibid, lk 18).

Infoallikana leidis vastanute hulgas palju kasutust ajakirjandus ning raadio, kuid sealt saadud infot peeti sageli ebapiisavaks (Ibid, lk 5). Samuti ei olnud vastanud rahul koolist saadava informatsiooniga (Ibid, lk 18). Peaaegu pooled vastanuist ei olnud raamatukogu kasutajad (Ibid, lk 6). Kõige sagedamini kasutatavad infoallikad olid televiisor ning internet, autoritele üllatuslikult oli sageduselt kolmas allikas vanemad/tuttavad. Väga vähest kasutust leidsid noortekeskused/rahvamajad ning koolilehed. (Ibid, lk 8)

Osalenud noortele oli kõige kättesaadavam pidusid ja väljas käimist puudutav informatsioon (Ibid, lk 9), kõige ebapiisavamaks osutus info töövõimaluste kohta – info hulgaga ei olnud rahul ligi pooled ankeetküsitlusele vastanud noored. Noorte nõustamise ja ettevõtluse vastu tunti vähe huvi. (Ibid, lk 10)

Huviringide ning trennide kohta eelistasid Tartu noored infot otsida esmalt internetist või infotelefonilt (Ibid, lk 12). Seksi kohta info hankimiseks kasutati samuti eeskätt interneti (Ibid, lk 13). Õppimisega seonduvate küsimuste ja murede kohta pöördusid küsitletud noored enim vanemate poole, suur osatähtsus oli ka sõpradel ja internetil. Töötamise kohta eelistati otsida infot internetist. Meelemürkidega (alkohol, suitsetamine) ja suhetega seonduvaid küsimusi arutati enamasti sõbraga, seksiküsimuste eelistati infot otsida internetist. Enim olid noored üksi tervist/seksi ja suhteid puudutava murega. Vastuseta jäid noored kõige sagedamini töötamisküsimustes. (Ibid, lk 15)

Grupiintervjuul osalenutelt küsiti töö, õppimise, vaba aja veetmise ja murede kohta, samuti, seda, mis nende arvates võiks olla teisiti. Selgus, et töövõimaluste kohta internetist infot ei otsitud, interneti kasutati pigem õppematerjalide otsimiseks. Keskhariidust omandasid vastajad eelkõige

töökoha saamiseks, oli ka neid, kes tahtsid minna edasi õppima kutse- või kõrgkooli. Mitmete Tööturuameti poolt makstavate toetuste kohta ei olnud küsitletud noorteni piisavalt infot jõudnud. (Laas jt 2004, lk 16) Teave nõustamis- ja noortekeskusest oli väga ebamäärane. Muredega pöördusid intervjuus osalenud eelkõige sõprade, tuttavate ja vanemate poole, internetiportaale muredele vastuse saamiseks ei kasutatud. (Ibid 2004, lk 17)

2006. aastal korraldas käesoleva töö autor A. Laasi ja K. Lamesoo uuringule tuginedes Pärnu gümnaasiumiõpilaste seas ankeetküsitluse nende infovajadusest ja kasutatavatest infoallikatest. Küsitlusele vastas 264 16-19-aastast õpilast viiest Pärnu gümnaasiumist (Salundi 2006, lk 16). Uuringus kasutatud ankeedi infovajadust ning infoallikaid puudutavad küsimused koostati A. Laasi ja K. Lamesoo uuringu põhjal, et tekiks võrdlusvõimalus. (Ibid, lk 14) Vaatluse all olid küsimused noorte informeerituse kohta erinevates valdkondades (Ibid, lk 18), milliste valdkondade kohta vajavad noored infot rohkem (Ibid, lk 20), kui sageli kasutakse info otsimiseks erinevaid allikaid (Ibid, lk 12) jms. Töös kasutati A. Laasi ja K. Lamesoo uuringus esinevaid valdkondade ning infoallikate loetelusid (Ibid, lk 13).

Küsitletuid huvitas enim edasiõppimisvõimalusi puudutav informatsioon, samuti peeti tähtsaks töö- ja vaba aja veetmise võimaluste (pidudel ja väljas käimine, huvialad, sportimisvõimalused, kultuuriüritused) kohta käivat infot (Ibid, lk 17). Enim oli noortel informatsiooni pidudel ja väljas käimise ning teatri-, kontserdi ja näitusekülastuste kohta, puudust tunti töövõimaluste kohta käivast infost. Vähim huvipakkuv oli noortele ettevõtlust puudutav info.(Ibid, lk 18)

Isikliku huvi rahuldamiseks vajalikust informatsioonist tähtsamaks peeti info leidmist töötamis- ja edasiõppimisvõimaluse kohta (Ibid, lk 21). Otsitava informatsiooni olulisimaks omaduseks pidasid küsitletud ülekaalukalt selle täpsust ja ajakohasust (Ibid, lk 22).

Õppimisküsimustes otsiti enamasti infot Internetist, sageli arutati neid ka sõbraga (Ibid, lk 23). Töötamise kohta leiduvat infot otsiti samuti Internetist, selle saamiseks pöörduti ka peaaegu võrdselt vanemate, sõprade ning ajakirjanduse poole (Ibid, lk 24). Tervise ja seksiga (Ibid, lk 25) ning meelemürkidega seonduvaid küsimusi eelistati sõbraga arutada, pisut vähem kasutati internetti (Ibid, lk 26). Sõbraga arutati ka suhteküsimusi, kuid samas oli see ka valdkond, millega

enim üksi oldi (Salundi 2006, lk 27). Edasiõppimisvõimalusi uuriti esmajoonel Internetist. Infoallikatest usaldati eelkõige oma vanemaid, enim kahtlesid noored ajakirjanduse usaldusväärsuses (Ibid, lk 28). Vastuste leidmine oli küsitelute meelest kõige lihtsam alkoholi ja uimastitega seonduva, kõige raskem aga töötamisega seotud küsimustes (Ibid, lk 29).

Sagedamini kasutatav infoallikas oli uuringus osalenud noorte jaoks kodune Internet. Teisel kohal olid sõbrad, järgnesid televiisor, ajakirjandus ja vanemad/sugulased. Suur osa vastanuist ei kasutanud infoallikana üldse noortekeskust/rahvamaja. Harva leidsid kasutust koolileht, kooli koduleht ja raamatukogu. (Ibid, lk 32)

Interneti kasutati kõige sagedamini suhtlemiseks, suur osa oli Internetil ka vaba aja sisustamisel. Veebilehekülgedest oli konkurentsilt populaarseim suhtlusportaal www.rate.ee. (Ibid, lk 36) Enimkasutatavad otsimootorid noorte hulgas olid ülekaalukalt Google ja Neti (Ibid, lk 37). Pisut üle poole vastanuist pidas enda oskusi Internetist infot otsida heaks (Ibid, lk 38).

Pool vastanutest märkis, et käis raamatukogus vähemalt kord kuus. Enim kasutasid küsitatud mõnda Pärnu linna raamatukogu, peaaegu pooled ka oma kooli raamatukogu. Elektronkataloogi ei kasutanud raamatukogus üle poole vastanud noortest. (Ibid, lk 39)

Kahe eelnimetatud uuringu tulemused olid mõneski osas sarnased. Noorte informeeritus mitmetes neile väga tähtsates eluvaldkondades ei olnud piisav. Enim tunti puudust töö- ja õppimisvõimalustega seotud informatsioonist, ka huvialadest sooviti rohkem infot. Huvi tunti ka erinevate vaba aja veetmise võimaluste kohta. Koolisiseseid infoallikaid kasutati suhteliselt harva, samuti kasutasid noored infoallikana väga vähe nõustamis- ja noortekeskusi. Sageli otsiti infot aga Internetist, samas tunnistas suur osa noortest, et saab oma küsimustele vastused ainult mõnikord. Internet oli noorte jaoks pigem suhtlemiskanal kui infoallikas, mida kinnitab ka suhtlusportaali rate.ee ülekaalukas populaarsus noorte hulgas. Samas võib eeldada, et ka suhtlemise käigus hangitakse vajalikku informatsiooni – sageli mõõnsid noored, et kasutasid info saamiseks erinevates valdkondades teisi inimesi – eriti sõpru.

2. PÄRNU MAAKONNA GÜMNAASIUMI- JA KESKKOOLIÕPILASTE VALDKONDLIKUD INFOVAJADUSED NING KASUTATAVAD INFOALLIKAD

2.1. Ankeetküsitlus Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infokäitumise kohta

2007. aasta märtsis ja aprillis toimus ankeetküsitlus Pärnu maakonna gümnaasiumide ja keskkoolide kolme lõpuklassi õpilaste hulgas. Maakonnas on neli gümnaasiumi – Sindi, Vändra, Kilingi-Nõmme, Pärnu-Jaagupi - ja kolm keskkooli – Häädemeeste, Audru ja Tõstamaa. Vastavalt kooli eelistusele esitati küsimustik veebipõhiselt e-formulari kaudu – seda võimalust kasutati viies koolis – või paberankeedil – seda eelistati kahes koolis. Pärnu maakonna koolid valiti seetõttu, et Pärnu on autori kodulinn. Palvega küsitlus läbi viia pöörduti kõikide Pärnu maakonna gümnaasiumide ja keskkoolide poole. Koolide andmetel õpib maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliklassides kokku 719 noort, neist osales küsitluses 53,1%.

Küsitlusele vastamine toimus koolides erinevalt. Vändra ning Sindi Gümnaasiumis jagasid klassijuhatajad oma õpilastele paberankeedid, vastamine toimus koolis. Teistes koolides eelistati vastamist veebipõhiselt, enamasti arvutiõpetaja juhendamisel. Audru Keskkoolis teavitati õpilasi ning klassijuhatajaid küsitlusest suuliselt.

Uurimuse eesmärk oli kirjeldada Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste infovajadust erinevates valdkondades, samuti välja selgitada, millised on nende eelistatumad infoallikad teemade lõikes ning sageduselt. Küsitluse aluseks on võetud käesoleva töö autori 2006. aastal korraldatud uuring Pärnu linna gümnaasiumiõpilaste hulgas.

Ankeedis (vt lisa 1) esitati noortele küsimusi nende informeerituse ning infovajaduse kohta erinevates valdkondades, et teada saada, millistest valdkondadest on noored huvitatud, milliste kohta on neil informatsiooni piisavalt ning millistes vajaksid nad infot enam. Valdkondade valiku esitamisel oli, nagu ka autori 2006. aasta küsitluses, eeskujuks A. Laasi ja K. Lamesoo 2004. aastal korraldatud uuring Tartu linna ja maakonna õpilaste kohta. P. Dixoni ja A. Shentoni 1999.-2000. aastal korraldatud uuringust on lähtunud küsimustes, mis puudutavad nõudmisi otsitavale informatsioonile ning erinevat tüüpi – kooliülesannetest lähtuva, isiklikust huvist ajendatud jms - infovajaduse rahuldamise tähtsust.

Uurimuse eesmärgiks oli ka välja selgitada, milliseid infoallikaid kasutavad noored kõige sagedamini. Infoallikate loetelu koostati A. Laasi ja K. Lamesoo uuringu põhjal, eraldi on vaadeldud Internetti ning raamatukogu.

Kasutuskõlblikke ankeete kogunes 382. Vastajateks oli 147 noormeest (38%) ning 235 neidu (62%) vanuses 15-20 eluaastat. Vastajate vanuseline jaotus on toodud tabelis nr 1. Enim oli vastajate hulgas 17-aastasi – 34,6% ja 18-aastasi – 30,6%, veidi vähem 16-aastasi – 23,3%. Muus vanuses vastajate protsent jäi alla 10.

Tabel 1

Küsitletute vanuseline jagunemine

Vanus	Vastanute arv	%
17-aastane	132	34,6
18-aastane	117	30,6
16-aastane	89	23,3
19-aastane	34	8,9
20-aastane	7	1,8
15-aastane	2	0,5
Ei vastanud	1	0,3
KOKKU	382	100,0

Suurem osa vastajatest (84,8%) elab Pärnu maakonnas (vt tabel 2). Väljaspool maakonnapiire elab 10,5% küsitletuist ning Pärnu linnas 4,5%.

Tabel 2

Küsitletute jaotus elukoha järgi

Elukoht	Vastanute arv	%
Pärnu maakond	324	84,8
Muu	40	10,5
Pärnu linn	17	4,5
Ei vastanud	1	0,3
KOKKU	382	100,0

Enim vastajaid oli Vändra Gümnaasiumist - 31,2%, järgnes Sindi Gümnaasium - 18,6 % (vt tabel 3). Sindi Gümnaasiumist ei jäänud palju maha Kilingi-Nõmme Gümnaasium, sealt kogunes vastustest 17,5%. Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õpilased moodustasid vastanuist 14,9%. Teiste koolide osakaal jäi alla 10 protsendi.

Tabel 3

Küsitletute jaotus koolide järgi

Kool	Vastanute arv	%
Vändra Gümnaasium	119	31,2
Sindi Gümnaasium	71	18,6
Kilingi-Nõmme Gümnaasium	67	17,5
Pärnu-Jaagupi Gümnaasium	57	14,9
Häädemeeste Keskkool	31	8,1
Tõstamaa Keskkool	24	6,3
Audru Keskkool	13	3,4
KOKKU	382	100,0

Kuigi enamikes osalenud koolidest eelistati vastamist veebipõhiselt, oli suurem tagastatud ankeetide protsent siiski koolides, kus vastati paberankeetidele – Sindi ning Vändra Gümnaasiumis. Kõige vähem täidetud ankeete laekus koolist, kus õpilastel paluti vastata küsitlusele iseseisvalt (Audru Keskkool).

2.2. Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste valdkondlikud infovajadused ja kasutatavad infoallikad

Küsitluse tulemused esitatakse ankeedis esitatud küsimuste järjekorra alusel. Esmalt on vaatluse all gümnaasistide informeeritus ja infovajadus erinevates valdkondades, seejärel informatsiooni tähtsaimad omadused ning erinevat tüüpi infovajaduse olulisus. Järgmiseks esitatakse tulemused erinevate valdkondade puhul kasutatavate infoallikate ja nende usaldatavuse kohta. Seejärel

tuuakse ära vastused, mis puudutavad infoallikate ja –kanalite kasutamise sagedust, eraldi vaadeldakse noorte interneti- ja raamatukogukasutust.

2.2.1. Infovajadus valdkonniti

Vastustest küsimusele, milliste valdkondade vastu huvi tuntakse, annab ülevaate tabel 4.

Tabel 4

Valdkondadest huvitumine

Valdkond	Vastanute arv	%
Edasiõppimisvõimalused	294	77,0
Pidudel/väljas käimine	286	74,9
Töövõimalused	269	70,4
Huvialad	259	67,8
Sportimisvõimalused	235	61,5
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	188	49,2
Suhted ja seks	168	44,0
Ost, müük, vahetus	122	31,9
Noorte nõustamine	88	23,0
Ettevõtlus	85	22,3

Enim huvitavad noori edasiõppimisvõimalused – selle märkis ära 77% küsitletuist. Peaaegu sama huvipakkuvaks osutus pidudel ja väljas käimine (74,9%), palju ei jäänud alla töövõimalused (70,4%). Üle kahe kolmandiku vastanuist märkis ära huvialad (67,8%), rohkem kui pooled aga sportimisvõimalused (61,5%). Peaaegu pooled vastajatest (49,2%) huvituvad teatri-, kontserdi- ja näitusekülastustest, veidi vähem tuntakse huvi suhete ja seksi vastu (44%). Ostust, müügist ja vahetusest huvituvaid vastajaid oli peaaegu kolmandik. Vähim tunti huvi noorte nõustamise ning ettevõtluse vastu.

Etteantud variantidele võisid vastajad lisada valdkonna, mille vastu neil huvi on, ent mis loetelus puudus. Kahel korral märgiti ära tantsu õppimine ja harrastamine ning raamatud, üks kord erinevad foorumid hetkel vajaliku info saamiseks, kirjanduslikud alad, kunst, filmid, religioon, ajaveetmine sõpradega („niisama hängimine”) ning riigikaitse. Spordialadest toodi esile autosport, võrkpall ning takistussõit, kõiki üks kord.

Vastajatel paluti hinnata oma informeeritust eelmises küsimuses loetletud valdkondades. Vastuste jagunemist illustreerib tabel 5.

Tabel 5

Küsitletute informeeritus valdkonniti

Valdkond	infot on piisavalt		infot on vähe		infot ei ole üldse		ei tunne selle vastu huvi		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Pidudel/väljas käimine	254	66,5	97	25,4	5	1,3	23	6,0	3	0,8
Suhted ja seks	227	59,4	85	22,3	31	8,1	32	8,4	7	1,8
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	190	49,7	116	30,4	17	4,5	49	12,8	10	2,6
Huvialad	184	48,2	163	42,7	10	2,6	17	4,5	8	2,1
Sportimisvõimalused	183	47,9	150	39,3	6	1,6	39	10,2	4	1,0
Edasiõppimisvõimalused	164	42,9	190	49,7	14	3,7	7	1,8	7	1,8
Ost, müük, vahetus	149	39,0	103	27,0	24	6,3	96	25,1	10	2,6
Noorte nõustamine	121	31,7	147	38,5	30	7,9	71	18,6	13	3,4
Töövõimalused	94	24,6	216	56,5	45	11,8	20	5,2	7	1,8
Ettevõtlus	85	22,3	119	31,2	39	10,2	125	32,7	14	3,7

Enim on gümnaasiumiealistel infot pidude ja väljas käimise kohta – 66,5% leidis, et info on piisav. Üle poole küsitletuist (59,4%) pidas küllaldaseks suhete ja seksiga seonduvat informatsiooni. Nimetatud valdkondades on ka väikseim nende vastajate hulk, kes arvasid, et infot on vähe. Peeaegu pool vastanutest arvas, et neil on piisavalt infot teatri-, kontserdi- ja näitusekülastuste, huvialade ning sportimisvõimaluste kohta. Neist valdkondadest leiti enim nappivat infot huvialade (42,7%) ning sportimisvõimaluste kohta (39,3%).

Edasiõppimisvõimaluste kohta on vähe informatsiooni 49,7% küsitletuist – seega peaaegu pooltel. Veidi väiksem on nende osakaal, kes arvasid, et infot on selles valdkonnas piisavalt – 42,9%., samas on üsna vähe neid, kes arvasid, et infot ei ole üldse. Enim tuntakse puudust infost töövõimaluste kohta – 56,5% leidis, et infot on vähe ning 11,8 %, et infot ei ole üldse – seega märkis kokku 68,3% küsitletuist, et nad ei ole antud valdkonnast piisavalt informeeritud.

Ettevõtlus ning ost, müük ja vahetus osutusid valdkondadeks, mille kohta enim märgiti, et need ei paku huvi – vastavalt 32,7% ning 25,1%. Vaid 22,3% leidis, et on ettevõtlusest piisavalt informeeritud. Võrreldes teiste valdkondadega on suur protsent (10,2) neid noori, kes leidsid, et ettevõtluse kohta ei ole neil üldse informatsiooni (vaid töövõimaluste kohta arvati seda veel rohkem). Noorte nõustamine ei huvitanud 18,6% küsitletutest, nõustamist puudutava informatsiooni vähesuse märkis ära 38,5%.

Tabelis nr 6 on pingereas esile toodud valdkonnad, mille kohta soovitakse infot rohkem.

Tabel 6

Valdkonnad, mille kohta soovitakse rohkem infot

Valdkond	Vastanute arv	%
Töövõimalused	259	67,8
Edasiõppimisvõimalused	249	65,2
Huvialad	188	49,2
Pidudel/väljas käimine	137	35,9
Sportimisvõimalused	152	39,8
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	107	28,0
Suhted ja seks	90	23,6
Noorte nõustamine	83	21,7
Ettevõtlus	80	20,9
Ost, müük, vahetus	78	20,4

Esimesed valdkonnad – töö- ja edasiõppimisvõimalused ning huvialad on samad, mille kohta oli küsitletud noortel kõige vähem informatsiooni. Töövõimalustest sooviks 67,8% vastanuist infot enam, edasiõppimisvõimalustest 65,2% ning huvialadest 49,2%. Kuigi noored omavad enim pidusid ja väljas käimist puuduvat informatsiooni, sooviks 35,9% infot veelgi rohkem. Kuigi tabeli nr 5 järgi hindavad noored oma informeeritust teatri-, kontserdi- ja näitusekülastustest üsna heaks, sooviks 28% küsitletuist infot siiski rohkem. Teistes valdkondades jäi rohkem infot soovijate protsent 20 ja 25 vahele. Tahapoole jäid noortele ebahuvitavamad valdkonnad – noorte nõustamine, ettevõtlus ning ost, müük ja vahetus.

Muudest teemadest mainiti ära alternatiivkultuurid ja –muusika, eestikeelsed muusika ja loomadega seonduvad veebileheküljed, kirjanduslike aladega tegelemine, koolitused/laagrid ning konkursid/võistlused, kaks korda märgiti tantsu harrastamist ja üks kord tantsu õppimist. Kuigi töö- ja sportimisvõimaluste kohta oli küsitud, märgiti tööpakkumised ning võrkpallitreeningud ühe korra ka eraldi ära.

Noortelt küsiti, kui oluline on nende jaoks rahuldada erinevat tüüpi infovajadusi – kooliülesannetega, edasiõppimise- ja töötamisega ning isiklikku huvi rahuldamisega seonduvaid. Vastused on toodud tabelis nr 7.

Tabel 7

Erinevat tüüpi infovajaduse rahuldamise tähtsus

	väga tähtis		üsna tähtis		mitte eriti tähtis		tähtsusetu		ei oska öelda		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Töötamis- ja edasiõppimisvõimalustega seonduv	252	66,0	108	28,3	17	4,5	1	0,3	3	0,8	1	0,3
Isikliku huvi/uudishimu rahuldamine	188	49,2	140	36,6	44	11,5	5	1,3	3	0,8	2	0,5
Kooliülesannete ja õppimisega seonduv	172	45,0	161	42,1	37	9,7	7	1,8	4	1,0	1	0,3

Tulemused kinnitavad noorte huvi töötamis- ja edasiõppimisvõimaluste vastu – 66% oli sellega seonduvat informatsiooni pidanud väga tähtsaks. 28,3% vastanuist pidasid selles valdkonnas info leidmist üsna tähtsaks. Kui need protsendid liita, saame 94,3 - seega on seda tüüpi infovajaduse rahuldamine noortele äärmiselt oluline. Teisel kohal on informatsioon isikliku huvi või uudishimu rahuldamiseks – väga tähtsaks pidas seda peaaegu pool (49,2%) vastanutest ning üsna tähtsaks 36,6%. Palju väiksem ei ole ka nende hulk, kes pidasid väga tähtsaks kooliülesannete ja õppimisega seonduvat informatsiooni. Väga vähe oli neid, kes pidasid üht või teist tüüpi infot tähtsusetuks.

Ankeedis esitati noortele küsimus, millised omadused peavad olema nende otsitaval informatsioonil. Vastused on toodud tabelis nr 8.

Tabel 8

Otsitavale informatsioonile esitatavad nõuded

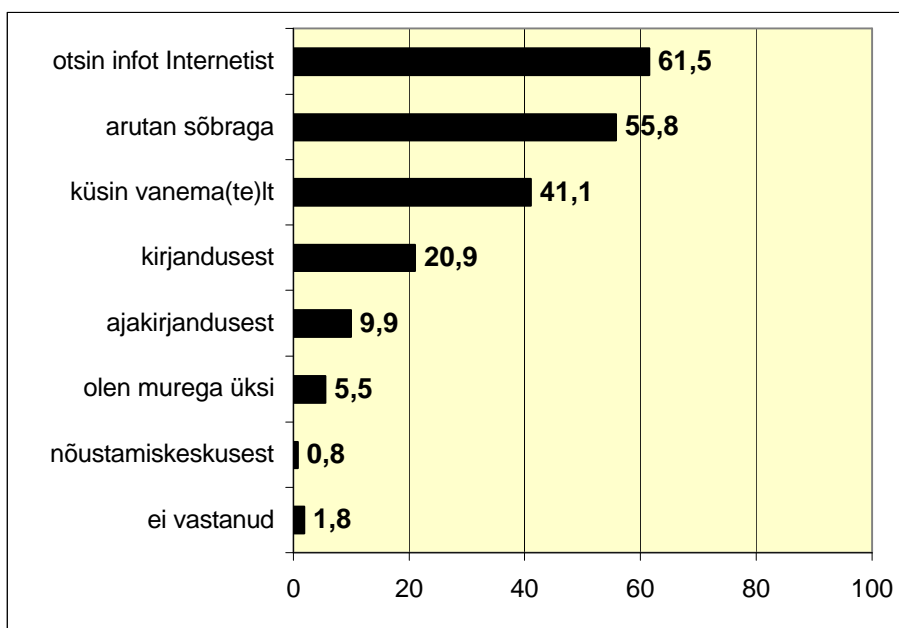
Nõuded informatsioonile	Vastanute arv	%
Informatsioon peab olema täpne	355	92,9
Informatsioon peab olema pidevalt uuenev (ajakohane)	355	92,9
Informatsioon peab olema lihtsalt esitatud	223	58,4
Informatsioon peab olema teemat/valdkonda põhjalikult ja sügavuti käsitlev	190	49,7
Informatsiooni peab olema võimalikult palju	182	47,6

Ülekaalukalt peetakse informatsiooni olulisemateks omaduseks täpsust ja ajakohasust – mõlemat rõhutas 92,9%. 58,4% soovis, et informatsioon oleks lihtsalt esitatud. Peaaegu pooled küsitletud noortest arvasid, et informatsioon peaks käsitlema teemat põhjalikult ja sügavuti, pisut vähem on neid, kes sooviksid saada infot võimalikult palju.

2.2.2. Kasutatavad infoallikad.

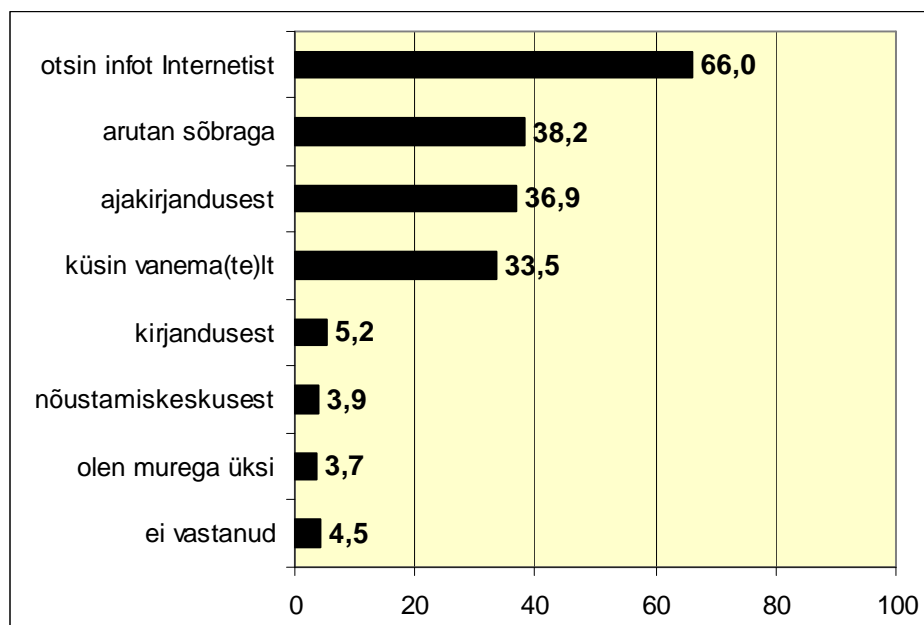
Üheks uurimuse teemaks olid infoallikad ning –kanalid. Töö autorit algselt huvitanud küsimusele infoallikate kasutamise sageduse kohta lisandusid küsimused erinevate valdkondade puhul kasutatavate infoallikate, saadavate vastuste ning allikate usaldatavuse kohta. Veidi täpsemalt uuriti Interneti ja raamatukogu kasutamist.

Noorte käest küsiti, kuskohast nad otsivad abi küsimuste ja murede kerkimisel erinevates valdkondades. Õppimise kohta otsitakse enim vastuseid Internetist - 61,5% (vt joon 1). Rohkem kui pooled (55,8%) küsitletuist peavad oluliseks arutada küsimust sõbraga. 41,1% küsib infot vanematelt, kirjanduse poole pöördub 20,9%. Teiste infoallikate osakaal õppimisküsimustes jäi alla 10%.

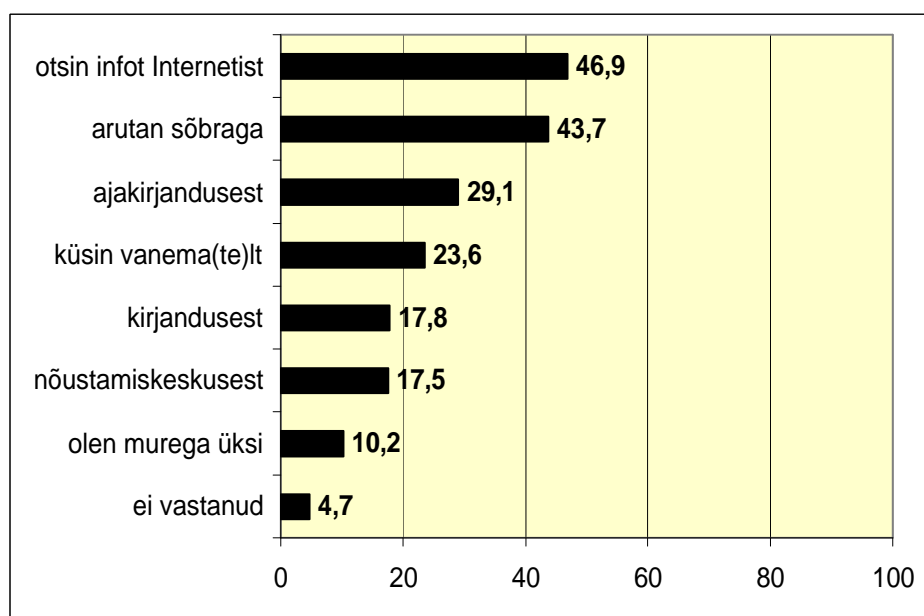
Joon 1. Infoallikate kasutamine õppimisküsimuste puhul %

Nagu on näha joonisel 2, otsitakse töötamisega seonduvat infot veelgi enam Internetist – selle on ära märkinud 66%. Neidki küsimusi arutatakse sõbraga (38,2%), samuti on infoallikana olulisel kohal ajakirjandus (36,9%) ning vanemad (33,5%). Teiste infoallikate osatähtsus on väike.

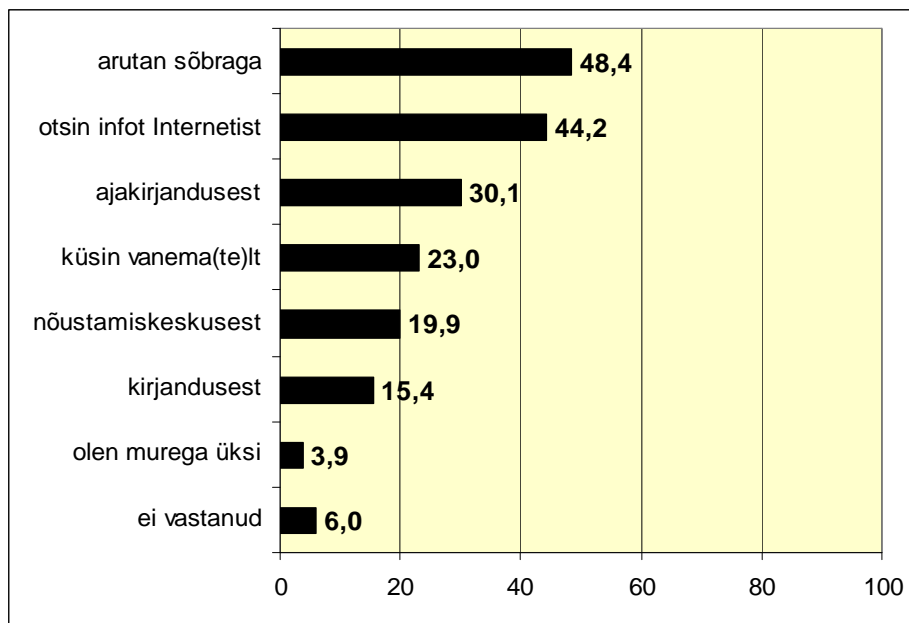
Joon 2. Infoallikate kasutamine töötamisega seonduvate küsimuste puhul %

Infoallikate kasutamise eelistusi tervise ja seksiga seotud küsimuses illustreerib joonis nr 3. Interneti ülekaal ei ole siin märkimisväärne. Interneti infoallikana märkis ära 46,9% küsitletutest - seda on vaid veidi rohkem kui kasutatavuselt järgmise allika puhul, milleks on noortele sõbrad (43,7%). 29,1% uurib tervise ja/või seksiteemal tekkinud küsimusi ajakirjandusest, 23,6% pöördub vanemate poole. Kirjandus ning nõustamiskeskused on üsna ühel tasandil, küllaltki suur on eelmiste valdkondadega võrreldes murega üksi olijate arv.

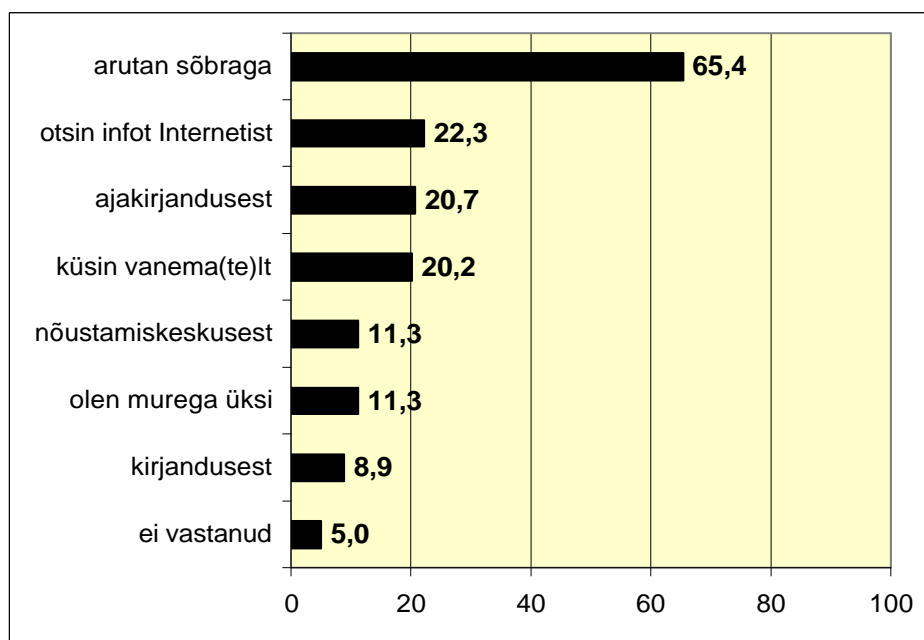
Joon 3. Infoallikate kasutamine tervise/seksiga seonduvate küsimuste puhul %

Meelemürkidega seonduvaid probleeme ning küsimusi eelistatakse veidi enam arutada sõbraga (48,4%) kui otsida vastuseid Internetist (44,2%) (vt joon 4). Ajakirjandusest otsib infot 30,1%, vanemate poole pöördub 23%. Nõustamiskeskuse roll infoallikana on selle küsimuse puhul suurem kui teistes valdkondades – 19,9%.

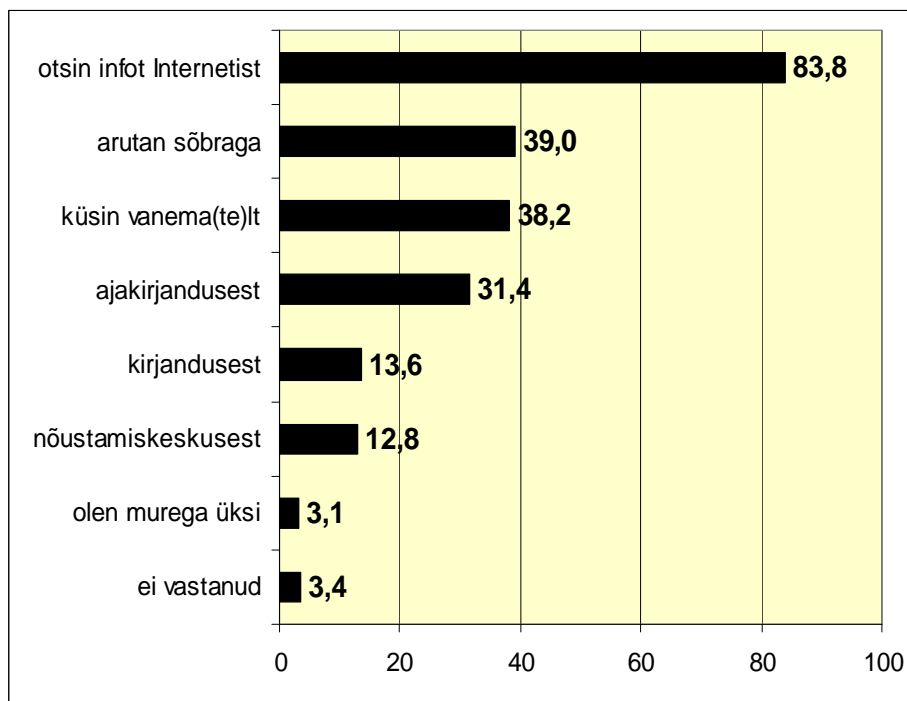
Joon 4. Infoallikate kasutamine alkoholi ja uimastitega seotud küsimuste puhul %

Sõprade ülekaal teistest infoallikatest on suhteküsimuste puhul suur (65,4%) (vt joon 5). Üsna võrdselt otsitakse suhtemurede kohta infot internetist (22,3%) ning ajakirjandusest (20,7%) ja küsitakse vanematelt (20,2%). Selles valdkonnas on suurim murega üksijääjate hulk.

Joon 5. Infoallikate kasutamine suhetega seonduvate küsimuste puhul %

Märkimisväärne hulk küsitletud noortest (83,8%) otsib edasiõppimisvõimaluste kohta infot Internetist (vt joonis 6). Palju vähem arutatakse küsimust sõbraga (39%) või küsitakse nõu vanematelt (38,2%). Ajakirjandus on infoallikate pingereas neljas (31,4%).

Joon 6. Infoallikate kasutamine edasiõppimisvõimalustega seonduvate küsimuste puhul %

Kokkuvõtvalt võib öelda, et erinevate valdkondade puhul on noorte eelistatum infoallikas internet, mida mainiti sageli ja iga valdkonna puhul. Palju arutatakse küsimusi ka sõpradega. Vähem pöörduvad küsitletud noored oma vanemate poole või uurivad teemat ajakirjandusest. Nõustamiskeskus leidis infoallikatest kõige vähem äramärkimist.

Vastused küsimusele eelnimetatud infoallikate usaldusvärsuse kohta on toodud tabelis 9.

Tabel 9

Infoallikate usaldusvärsus

Infoallikas	usaldan täielikult		usaldan enamasti		kahtlen usaldusvärsuses		ei usalda		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vanemad	269	70,4	104	27,2	3	0,8	4	1,0	2	0,5
Sõbrad	176	46,1	190	49,7	12	3,1	3	0,8	1	0,3
Nõustamiskeskus	174	45,5	137	35,9	46	12,0	20	5,2	5	1,3
Kirjandus	77	20,2	238	62,3	54	14,1	10	2,6	3	0,8
Internet	57	14,9	277	72,5	45	11,8	3	0,8	0	0,0
Ajakirjandus	17	4,5	169	44,2	162	42,4	33	8,6	1	0,3

Enim usaldatakse oma vanemaid - 70,4% täielikult ning 27,2% enamasti. Sõpru üldiselt usaldatakse, kuid täieliku usalduse märkis ära 46,1%, peaaegu pooled (49,7%) usaldavad sõpru enamasti. Sõprade ning vanemate usaldusväärsuses kahtlejad on tunduvalt vähem kui teiste infoallikate puhul. Nõustamiskeskuse täielikult usaldajaid on pea sama palju kui sõprade puhul, kuid usaldusväärsuses kahtlejad ja mitteusaldajaid märksa enam. Kirjandust usaldab enamasti 62,3% ning täielikult vaid 20,2%. Üllatuslikult pälvis Internet noorte usaldust protsentuaalselt enam kui kirjandus, kuigi Interneti täielikke usaldajaid on vähem. Seevastu on rohkem neid, kes Internetti infoallikana enamasti usaldavad ning vähem usaldusväärsuses kahtlejad ja mitteusaldajaid. Ajakirjandus aga on ülekaalukalt kõige vähem usaldust pälvinud infoallikas – 42,4% küsitletud noortest kahtlevad selle usaldusväärsuses ning 8,6% ei usalda üldse. Täielikult usaldab ajakirjandust vaid 4,5% noortest. Üllatav on, et ajakirjandust ei usaldata, kuid nagu on näha joonistel 1-6, kasutatakse seda erinevate valdkondade puhul küllaltki sageli.

Eelnimetatud valdkondade kohta tekkinud muredele ja küsimustele vastuste saamist illustreerib tabel nr 10.

Tabel 10

Vastuste saamine erinevates valdkondades

Valdkond	alati		mõnikord		harva		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Alkohol/uimastid	199	52,1	152	39,8	23	6,0	8	2,1
Õppimine	162	42,4	206	53,9	11	2,9	3	0,8
Tervis/seks	159	41,6	191	50,0	29	7,6	3	0,8
Suhted	147	38,5	202	52,9	23	6,0	10	2,6
Edasiõppimisvõimalused	127	33,2	212	55,5	36	9,4	7	1,8
Töötamine	85	22,3	252	66,0	41	10,7	4	1,0

Oma küsimustele alkoholi ja/või uimastite kohta saavad alati vastused veidi enam kui pooled (52,1%) küsitletuist, 39,8% saavad vastused mõnikord. Õppimisküsimustes jääb alati vastuste leidjate hulk alla poole – 42,4%. Peaaegu sama suur hulk leiab alati vastused küsimustele tervise ja/või seksi kohta (41,6%), samas on vähem neid noori, kes leiavad infot mõnikord ning rohkem neid, kes tunnistasid, et leiavad vastuseid harva. Teiste valdkondadega võrreldes on õppimisküsimustesse puutuvast vähem neid, kes leiavad vastuseid harva.

Suhteküsimustele saab alati vastuseid 38,5% ning mõnikord 52,9% küsitletud noortest. Küsimustes edasiõppimisvõimaluste kohta saab alati vastused kolmandik noortest, mõnikord aga 55,5%. Töötamine on valdkond, mille puhul vaid 22,3% märkis, et leiab vastused alati, 66%

saavad oma küsimustele vastused mõnikord. Kõige harvem leitaksegi vastused töötamis- ja edasiõppimisküsimustele - see kordab tabelis nr 6 toodut ja näitab, et nendes valdkondades napib noortel infot kõige enam.

Ülevaate küsitletud noorte poolt kasutatavate infoallikate sagedusest annab tabel nr 11.

Tabel 11
Infoallikate kasutussagedus

Infoallikas	iga päev		vähemalt kord nädalas		vähemalt kord kuus		harvem kui kord kuus		ei kasuta		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sõbrad	286	74,9	73	19,1	12	3,1	6	1,6	4	1,0	1	0,3
Internet kodus	242	63,4	67	17,5	7	1,8	3	0,8	62	16,2	1	0,3
Televiisor	241	63,1	99	25,9	21	5,5	7	1,8	14	3,7	0	0,0
Vanemad/sugulased	194	50,8	107	28,0	43	11,3	26	6,8	11	2,9	1	0,3
Raadio	183	47,9	103	27,0	38	9,9	24	6,3	33	8,6	1	0,3
Ajalehed/ajakirjad	159	41,6	150	39,3	43	11,3	19	5,0	11	2,9	0	0,0
Õpetajad	134	35,1	147	38,5	54	14,1	24	6,3	22	5,8	1	0,3
Koolistend	50	13,1	122	31,9	86	22,5	62	16,2	60	15,7	2	0,5
Internet koolis	49	12,8	151	39,5	53	13,9	34	8,9	91	23,8	4	1,0
CD-ROM	42	11,0	36	9,4	50	13,1	81	21,2	172	45,0	1	0,3
Internet mujal	36	9,4	76	19,9	63	16,5	83	21,7	122	31,9	2	0,5
Kooli koduleht	20	5,2	55	14,4	99	25,9	115	30,1	91	23,8	2	0,5
Noortekeskus/rahvamaja	18	4,7	25	6,5	24	6,3	67	17,5	248	64,9	0	0,0
Raamatukogu	16	4,2	59	15,4	143	37,4	114	29,8	50	13,1	0	0,0
Koolileht	14	3,7	10	2,6	81	21,2	102	26,7	171	44,8	4	1,0

Infoallikate kasutuse sageduse pingerida juhivad sõbrad – 74,9% küsitletud noortest küsib sõpradelt infot iga päev, 19,1% vähemalt kord nädalas. Peaaegu võrdselt leiavad igapäevast kasutust kodune Internet (63,4%) ja televiisor (63,1%).

Hulk noori (16,2%) ei kasuta kodus Internetti.

Vanemate/sugulaste poole pöördub info saamiseks iga päev pool (50,8%) noortest, vähemalt kord nädalas 28%. Õpetajate poole pööratakse info saamiseks vähem.

Raadio on igapäevaseks infoallikaks 47,9 protsendile küsitletuist ning iganädalaseks 27 protsendile. Perioodikat kasutatakse igapäevaselt info saamiseks veidi harvem (41,6%), kuid iganädalaselt sagedamini (39,3%).

Koolistendi kasutab igapäevaselt üsna väike hulk vastanutest. Veidi vähem kui kolmandik (31,9%) kasutab info saamiseks koolistendi iganädalaselt, 22,5% vähemalt kord kuus. Samas

tunnistas 15,7% õpilastest, et ei kasuta üldse koolistendi ning 16,2% teeb seda harvem kui kord kuus. Veelgi vähem kui koolistendi kasutatakse igapäevaselt koolis Internetti, samas on rohkem iganädalasi kasutajaid. 23,8% küsitluses osalenud noortest ei kasuta koolis Internetti.

CD-ROM-e kasutatakse infoallikana vähe, 45% noortest ei tee seda üldse.

Internetti väljaspool kooli ja kodu ei kasuta 31,9% noortest, 21,7% märkis, et teeb seda harvem kui kord kuus. Sagedaste kasutajate protsent on väike. Samuti on vähe noori, kes kasutavad sageli kooli kodulehte -üpris suur hulk küsitletuist (30,1%) kasutab kooli kodulehte harvem kui kord kuus. Veidi vähem kui neljandik (23,8%) õpilastest tunnistas, et ei kasuta kooli kodulehte info saamiseks.

Noortekeskust või rahvamaja kasutatakse teiste infoallikatega võrreldes palju vähem – 64,9% noortest ei tee seda üldse. 17,5% otsib noortekeskusest/rahvamajast infot harvem kui kord kuus, sagedamini kasutajaid oli vähe. Raamatukogu igapäevaste kasutajate protsent on peaaegu sama väike kui noortekeskutel, kuid üldiselt on kasutajaid märksa rohkem – neid, kes raamatukogus ei käi, on 13,1%.

Koolilehte ei kasuta veidi alla poole küsitetuist (44,8%).

2.2.3. Interneti kasutamine

Noortele esitati eraldi mõned küsimused Interneti kasutamise kohta, et selgitada, millisel otstarbel kasutatakse Internetti kõige sagedamini ja mis on noorte eelistatumad veebileheküljed. Samuti paluti täpsustada mõningaid aspekte Internetist info otsimise kohta.

Kõige sagedamini kasutatakse Internetti suhtlemiseks – iga päev 68,3% ning vähemalt kord nädalas 23,8% küsitletutest (vt tabel 12). Vaba aega sisustatakse Internetis samuti palju – 60,7 protsendile noortest on see omane igapäevaselt ning 30,4 protsendile iganädalaselt. Harvem Internetis suhtlejaid ning vaba aja veetjaid on vähe.

Infootsinguks kasutab Internetti iga päev 40,1% ja vähemalt kord nädalas 42,1% vastanud noortest. Uudiseid loetakse vähem – vaid 27,7 protsendile on see igapäevane harjumus, veidi üle kolmandiku leidis neid, kes loevad uudiseid vähemalt kord nädalas.

Tabel 12

Interneti kasutamine

Interneti kasutamine	iga päev		vähemalt kord nädalas		vähemalt kord kuus		harvem kui kord kuus		ei kasuta		ei vastanud	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Suhtlemiseks	261	68,3	91	23,8	15	3,9	9	2,4	6	1,6	0	0,0
Vaba aja sisustamiseks	232	60,7	116	30,4	16	4,2	11	2,9	7	1,8	0	0,0
Infootsinguks	153	40,1	161	42,1	52	13,6	13	3,4	2	0,5	1	0,3
Uudiste lugemiseks	106	27,7	130	34,0	57	14,9	40	10,5	48	12,6	1	0,3

Interneti suhtlusfunktsiooni illustreerib ka sagedamini kasutatavate veebilehekülgede pingerida tabelis nr 13, kus ülekaalukalt esimesel kohal on suhtlusportaal rate.ee – selle märkis ära 67,3% vastanud noortest. Samuti on esimese 12 hulgas veel teinegi suhtluslehekülg orkut.com ja kolm e-posti teenuse pakkujat – hot.ee, mail.ee ning hotmail.com. Otsingulehekülgedest mahuvad esitosisasse neti.ee ja google.com/google.ee. Meelelahutusele orienteeritud portaale esimeste hulka ei mahtunud. Kuna küsimusele ei vastanud 17,8% küsitlitud, on parema võrdluse huvides tabelis nr 13 vastanute protsendi kõrval ära toodud ka protsent kogu valimist. Kogu nimekiri enimkasutatavatest veebilehekülgedest on esitatud lisas nr 2.

Tabel 13

Sagedamini kasutatavad veebileheküljed

Veebileht	Vastanute arv	% vastanutest	% valimist
www.rate.ee	214	67,3	56,0
portal.hot.ee	115	36,2	30,1
www.neti.ee	74	23,3	19,4
www.delfi.ee	60	18,9	15,7
www.google.com/ee	53	16,7	13,9
www.msn.com	37	11,6	9,7
www.orkut.com	35	11,0	9,2
www.mail.ee	22	6,9	5,8
www.hotmail.com	11	3,5	2,9
www.aegmaha.ee	10	3,1	2,6
www.auto24.ee	10	3,1	2,6
www.youtube.com	9	2,8	2,4

Küsimusele, kas koolis õpetatakse, kuidas Internetist infot otsida, tuli 64,1% jaatavaid ning 34% eitavaid vastuseid. Üks vastanutest oli märkinud, et ühe korra kooli raamatukogus on ta sellist õpet saanud.

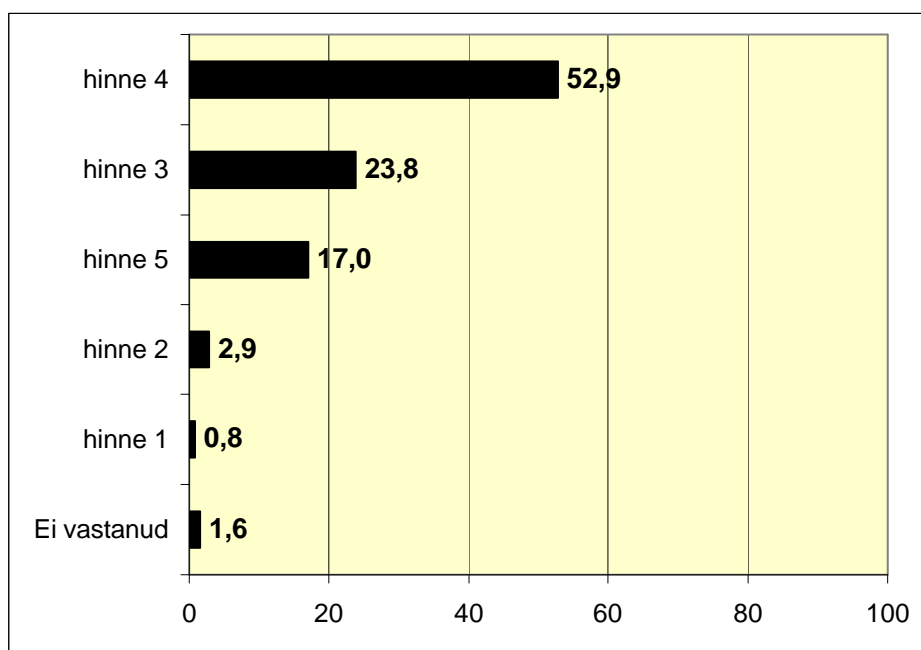
Üldiselt kasutatatakse info otsimiseks Internetist otsimootoreid – seda teeb 95% küsitletuist. Enamlevinud otsimootoritest noorte hulgas annab ülevaate tabel nr 14. Üsna üksmeelselt eelistatakse kahte otsimootorit – Google, mida mainis 97,8% vastanutest ning Neti, mille märkis ära 93,5%. Palju vähem, kuid siiski üle poole vastanuist (55,9%) on neid, kes kasutavad otsimootorina Yahoo. Kõikide teiste otsimootorite mainimise protsent jäi alla 10. Neid, kes ei märkinud ühtegi otsimootorit, on 15,7%, tabelis nr 14 on esitatud peale vastanute protsendi ka protsent kogu valimist. Kogu mainitud otsimootorite nimekiri on ära toodud lisas nr 3.

Tabel 14

Enimkasutatavad otsimootorid

Otsimootor	Vastanute arv	% vastanutest	% valimist
Google	315	97,8	82,5
Neti	301	93,5	78,8
Yahoo	180	55,9	47,1
Delfi	27	8,4	7,1
Altavista	19	5,9	5,0
Wikipedia	19	5,9	5,0
Alltheweb	15	4,7	3,9

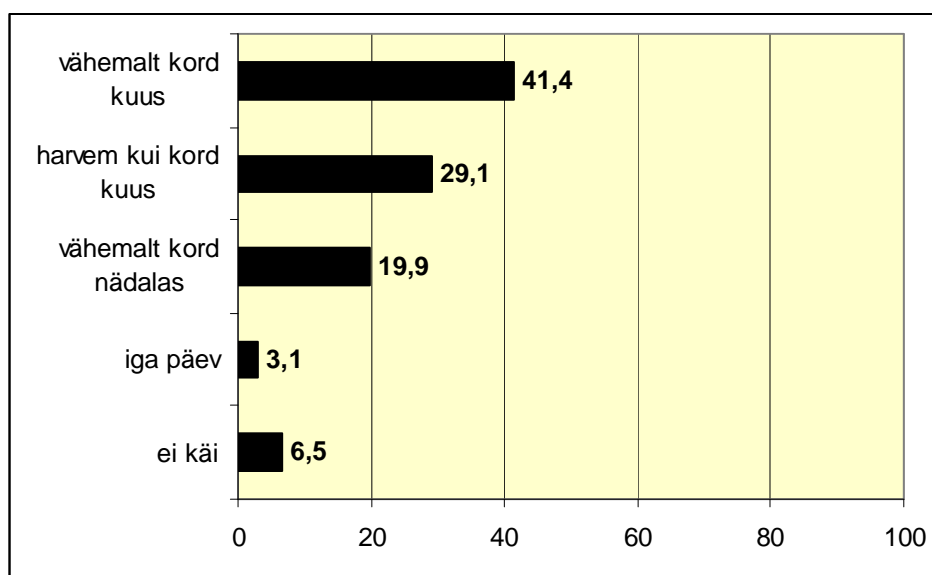
Noored hindasid ka oma oskust Internetist infot otsida viiepallisüsteemis, kus „üks” oli kõige halvem ja „viis” parim hinne. Oma oskust Internetist infot otsida peetakse üldiselt heaks (vt joon 7). Pisut enam kui pool (52,9%) küsitletuist andis endale hindeks „neli”, hinde „kolm” märkis ära 23,8%. 17% küsitletud noortest pidas end hinde „viis” vääriliseks. Neid, kes oma oskusi halvaks peavad, oli vähe. Hindeks pakuti ka murdarve 4,5, samuti 4,8 ja 3,5 - kõiki ühel korral.

Joon 7. Vastajate hinne oma oskustele Internetist infot otsida %

2.2.4. Raamatukogu kasutamine

Küsimus „kui tihti käid raamatukogus” sai mõnevõrra erinevad vastused küsimusest „kui tihti kasutate sinule vajaliku info saamiseks raamatukogu?”. Vastused on esitatud joonisel nr 8. Üldiselt raamatukogusid külastatakse, neid, kes raamatukogus üldse ei käi, ei olnud kuigi palju – 6,5% vastanud noortest. Võib arvata, et tegelik protsent on veel väiksem, kuna mitmed „ei käi” märkinutest olid täpsustava küsimuse juures siiski kasutatava raamatukogu nime ära maininud. Levinuim on noorte hulgas igakuine raamatukogukülastus (41,4% vastanutest). Neid, kes raamatukogus käivad harvem kui kord kuus (29,1%), oli märksa rohkem kui iganädalasi külastajaid (19,9%). Väike osa käib raamatukogus iga päev.

Joon 8. Raamatukogu külastamine %

Küsitletud noored külastavad enim oma kooli raamatukogu, selle märkis ära 58,1% (vt tabel 15). Vaid veidi vähem külastamist leiavad Pärnu maakonna raamatukogud (55,8%). Pärnu linna raamatukogusid kasutati vähem (15,4%). Osad vastanutest täpsustasid, milliseid maakonna raamatukogusid nad kasutavad (Pärnu-Jaagupi, Varbla, Tõstamaa, Kabli, Massiaru, Häädemeeste, Kilingi-Nõmme, Sindi, Vändra alevi ja Vändra lasteraamatukogu). Mõned väljaspool Pärnu linna ja maakonda elavad noored märkisid selgituseks „oma kodukoha raamatukogu”, samuti märgiti nimeliselt väljaspool maakonna piire asuvaid raamatukogusid: Eidapere, Lustivere, Järvakandi, Abja-Paluoja, Mõisaküla, Kivi-Vigala raamatukogu. Oli ka märgitud lihtsalt Vigala raamatukogu, kuid täpsustamata, kas Kivi- või Vana-Vigala. Ühe korra märgiti Tallinna raamatukogu, kuid ei täpsustatud. Äramärkimist leidis ka Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli raamatukogu.

Milliseid raamatukogusid külastatakse

Raamatukogu	Vastanute arv	%
Oma kooli raamatukogu	222	58,1
Mõnda Pärnu maakonna raamatukogu	213	55,8
Mõnda Pärnu linna raamatukogu	59	15,4

Elektronkataloogi kasutas küsitletuist vaid 13 %, mittekasutajaid oli 84%.

2.3. Kokkuvõtteks

Küsitluse tulemustest jäid silma mõnigad probleemid.

Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilaste informeeritus ei ole mõningates neile väga olulistes eluvaldkondades piisav. Eelkõige napib infot töö- ja edasiõppimisvõimaluste kohta. Nende valdkondade kohta otsivad noored enamasti infot Internetist. Ehkki üldiselt peetakse oma oskusi Internetist infot otsida heaks, tunnistab suur osa, et saab oma küsimustele vastused ainult mõnikord. Internet on noorte silmis pigem suhtluseks kui infootsinguks. Eelnev näitab vajadust erinevate internetiotsingu võimaluste õpetamiseks koolides, tähelepanu võiks pöörata eelkõige infootsingule noortele enim huvi pakkuvates valdkondades.

Infoallikatena kasutavad noored sageli ka oma sõpru. Eeldades, et noorte sõpradest enamus on samuti noored – ja nagu küsitluse tulemused näitavad, mitmetes valdkondades ebapiisavalt informeeritud - võib järeldada, et ka sõpradelt ei saada alati piisavalt infot. Samas noore hea informeerituse puhul on suur tõenäosus, et ka tema sõbrad saavad sellest infost osa.

Koolisiseseid infoallikaid kasutatakse suhteliselt harva. Samas oleks - arvestades noorte aktiivsust Interneti kasutamisel, kooli kodulehel infoallikana küllalt suur potentsiaal. See eeldab muidugi veebilehe pidevat uuendamist – noortele on info ajakohasus üks tähtsamaid omadusi. Arvestades gümnaasiumi- ja keskkoolinoorte suurt huvi oma tuleviku vastu, võiks kasutada kooli veebilehte ja stendi info jagamiseks mitte ainult oma kooli, vaid ka edasiõppimis- ja töövõimaluste kohta. Koolides tuleks mõelda, kellele õigupoolest on kooli veebileht mõeldud – kas pelgalt oma kooli tutvustamiseks või infoallikaks, mida heameelega kasutaksid ka õpilased.

Vähest kasutust leiavad infoallikana noorte- ja nõustamiskeskused. See on mõneti arusaadav, kuna infot noorte- ja nõustamiskeskuste endigi kohta ei ole lihtne hankida. Pärnu ja Pärnumaa noortele veebis avatud infoportaalid on üleval vaid mõned noortekeskused, neist pooled Pärnu linnast (Noortekeskused), Pärnu Maavalitsuse veebilehel (Pärnumaa) ei ole noortele ega noorsootööle tähelepanu pööratud, noortekeskuste alajaotus puudub sageli isegi telefonikataloogides (Kontakt! 2006, lk 24; Ekspresskataloog 2007, lk 185). Noorte- ja nõustamiskeskuste olemasolust tuleks paremini noortele märku anda ja eelkõige ehk nende lemmikkanali – Interneti – kaudu.

KOKKUVÕTE

Noorte infovajaduse ja infokäitumise kvalitatiivsed uuringud on enamasti läbi viidud õpilaste kooliülesannete täitmise kontekstis. Eestis on noorte infovajadust ja kasutatavaid infoallikaid käsitlevaid uurimusi vähe.

Käesoleva töö kavandamisel kasutati Andrew. K. Shentoni ja Pat Dixoni 2002. aastal korraldatud kvalitatiivse uuringu ning Anu Laasi ja Katri Lamesoo 2004. aastal Tartu linna ja maakonna kooliõpilaste hulgas läbi viidud ankeetküsitluse „Noorte informeeritus ja infokanalid” tulemusi. Viimatinimetatu oli eeskujuks käesoleva uuringu küsitluslehe koostamisel. Küsitlus toimus 2007. aasta märtsis ning aprillis Pärnu maakonna seitsme kooli gümnasistide ja keskkooliõpilaste hulgas, analüüsiti 382 ankeeti.

Tulemustest selgus, et Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkooliõpilased tunnevad suurimat huvi valdkondade vastu, mis puudutavad otseselt nende tulevikku. Edasiõppimis- ning eriti töövõimaluste kohta info leidmist peetakse väga oluliseks. Kahjuks leiavad noored, et nende informeeritus kõnealustes valdkondades ei ole piisav. Erinevate vaba aja veetmise võimaluste kohta käiva info osas on olukord veidi parem, kuid siiski soovitakse infot rohkem. Vähe tuntakse huvi ostu, müügi ja vahetusega, noorte nõustamise ning ettevõtlusega seonduva vastu.

Noortele pakutav info peaks olema eelkõige täpne ning ajakohane.

Erinevate valdkondade kohta info otsimiseks eelistatakse sageli Internetti, tihti arutatakse küsimusi ka sõbraga. Samas usaldatakse enim oma vanemaid. Kõige ebausaldusväärsem infoallikas on noorte arvates ajakirjandus.

Sagedamini kasutatavad infoallikad on noortele sõbrad ning kodune Internet. Tihti kasutatakse ka muid meediakanaleid – televiisorit, raadiot ning perioodikat. Sageli küsitakse infot ka vanematelt või sugulastelt. Infoallikatest leiavad vähe kasutust noortekeskused/rahvamajad, CD-ROMid ning koolileht. Interneti tihedat kasutust arvestades on üllatav kooli kodulehekülje vähene kasutus. Ehk on põhjus selles, et Internetti kasutatakse rohkem suhtlemiseks ja vaba aja veetmiseks kui info hankimiseks. Suhtlusportaal rate.ee on gümnaasiumiealiste hulgas väga populaarne. Samas peavad noored oma oskusi Internetist infot otsida üpris heaks.

Interneti kõrval ei ole noored ka raamatukogude kasutamist ära unustanud – enamik küsitletutest külastab raamatukogu aeg-ajalt. Enamasti on külastatavaks kooli- või mõni maakonna raamatukogu. Raamatukogu elektronkataloogi ei kasutata.

Töö metoodika sobis püstitatud eesmärgiga – küsitluse tulemusena saadi Pärnu maakonna gümnaasiumi- ja keskkoolinoorte infovajadustest ning kasutatavatest infoallikatest üldpilt. Samas jääb selline pilt siiski teatavatesse raamidesse – ankeeti ei saa väga pikaks ning põhjalikuks küsitluseks kasutada, samuti on etteantud vastusevariandid teataval määral jäigad. Sageli ei näidanud noored ise üles huvi lahtistele küsimustele vastamisel. Noorte infovajadusest ning kasutatavate infoallikatest mitmetahulisema pildi saamiseks tuleks korraldada ka kvalitatiivne uuring.

KASUTATUD KIRJANDUS

Ekspresskataloog. Pärnumaa 2007. Tallinn: Ekspresskataloogide AS.

Lõputööde ja seminaritööde teemad. Kaitsmise ajad – dokumendihaldus.
[Http://kultuur.edu.ee/~mutle/](http://kultuur.edu.ee/~mutle/), (29. mai 2007).

Information on what young people want and need from youth work.
[Http://www.nya.org.uk/Templates/internal.asp?NodeID=92948](http://www.nya.org.uk/Templates/internal.asp?NodeID=92948), (22. mai 2007).

Kontakt! Pärnumaa telefonikataloog 2006/2007. Tallinn: Telemedia Eesti AS.

Kõiv, K. 2004. *Tartu noorte vaba aja veetmise võimalused ja vajadused.*
[Http://www.tartu.ee/kultuur/Tartu%20noor%202004.doc](http://www.tartu.ee/kultuur/Tartu%20noor%202004.doc), (20. mai 2007).

Laas, A. & Lamesoo, K. 2004. *Noorte informeeritus ja infokanalid. Uuringu aruanne.*
[Http://www.entk.ee/failid/ntinfuur.doc](http://www.entk.ee/failid/ntinfuur.doc), (7. mai 2006).

Noorsooteemalised uurimused Eestis. [Http://www.eni.ee/et/bibliograafia/uuringudeestis](http://www.eni.ee/et/bibliograafia/uuringudeestis), (18. mai 2007).

Noorsootöö seadus. RT I, 17.02.1999, 27, 392.

Noortekeskused. Pärnu noorte infoportaal. [Http://www.parnu.ee/uus/index.php?id=40](http://www.parnu.ee/uus/index.php?id=40), (18. mai 2007).

Pärnumaa. [Http://www.parnumaa.ee/](http://www.parnumaa.ee/), (26. mai 2007).

Raamatukogusõnastik. 2007. [Http://pang.nlib.ee/termin/termin.php](http://pang.nlib.ee/termin/termin.php), (24. mai 2007).

Salundi, P. 2006. *Pärnu gümnaasiumiõpilaste valdkondlikud infovajadused ja kasutatavad infoallikad*. Viljandi: Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. [Seminaritöö].

Shenton, A.K & Dixon, P. 2003. *Models of young people's information seeking*. – Journal of Librarianship and Information Science, No 35, pp 5 - 22.

Shenton, A. K. & Dixon, P. 2005. *Information needs: Learning More about what Kids Want, Need and Expect from Research*. - Children & Libraries: The Journal of the Association for Library Service to Children; No 2, pp 20-28.

Survey of young people's needs 2005.
[Http://www.trhibbert.demon.co.uk/firmfoundations/resources%20for%20web%20page/dorset%20yp%20quest.pdf](http://www.trhibbert.demon.co.uk/firmfoundations/resources%20for%20web%20page/dorset%20yp%20quest.pdf), (24. mai 2007).

Tartu linna noorsootöö kontseptuaalne tasand ja arengukava aastateks 2004-2007. 2003.
[Http://www.tartu.ee/data/arengukava.pdf](http://www.tartu.ee/data/arengukava.pdf), (18. mai 2007).

Tibar, A. 2001. *Tööstusspetsialistide infovajadused ja infootsikäitumine = Information needs and information-seeking behaviour of specialists in industry*. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus.

Vengerfeldt, P & Runnel, P. 2004. *Uus meedia Eestis*. – Rmt: Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 223-256; 374-381.

Vihalemm, P. & Kõuts, R. 2004. *Triikisõna ja lugejaskond Eestis 1965-2004*. – Rmt: Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 61- 90; 298-342.

Virkus, S. 2003. *Infokirjaoskus ja infokäitumine infouuringute kontekstis: I*. [Http://www.tlu.ee/~i-foorum/ifoorum7/Artiklid/sirje.htm](http://www.tlu.ee/~i-foorum/ifoorum7/Artiklid/sirje.htm), (7. mai 2007).

Wilson, M. 2002. *Participatory gender-oriented information and learning needs assessment of the youth of Alexandra*. [Http://link.wits.ac.za/papers/unesco-alex-gender-needs.pdf](http://link.wits.ac.za/papers/unesco-alex-gender-needs.pdf), (20. mai 2007).

Wilson, T. D. 1994. *Information needs and uses: fifty years of progress?* [Http://informationr.net/tdw/publ/papers/1994FiftyYears.html](http://informationr.net/tdw/publ/papers/1994FiftyYears.html), (18. mai 2007).

Wilson, T. D. 1999. *Models in Information Behaviour Research*. - The Journal of Documentation, No 3, pp 249-270.

Young People's Needs Assesment Survey Results. November 2005. [Http://www.trhibbert.demon.co.uk/firmfoundations/resources%20for%20web%20page/Needs%20Assessment%20Questionnaire%20Data%202.xls](http://www.trhibbert.demon.co.uk/firmfoundations/resources%20for%20web%20page/Needs%20Assessment%20Questionnaire%20Data%202.xls), (24. mai 2007).

LISAD

Lisa 1 Küsitlusleht

Õpilaste infovajadus ja infoallikad Küsitlusleht

Etteantud vastusevariantide puhul tõmba sobivale ring ümber.

- 1) Sugu M N
- 2) Elukoht Pärnu linn Pärnu maakond Muu
- 3) Kool.....
- 4) Vanus.....
- 5) Milliseid valdkondi puudutav informatsioon sind huvitab (vali kõik sobivad variandid)?

	Jah
Pidudel/väljas käimine	1
Sportimisvõimalused	1
Ost, müük, vahetus	1
Edasiõppimisvõimalused	1
Huvialad	1
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	1
Ettevõtlus	1
Töövõimalused	1
Noorte nõustamine	1
Suhted ja seks	1

Muu (palun täpsusta).....

6) Kuidas hindad oma informeeritust nendes valdkondades:

	infot on piisavalt	infot on vähe	infot ei ole üldse	ei tunne selle vastu huvi
Pidudel/väljas käimine	1	2	3	4
Sportimisvõimalused	1	2	3	4
Ost, müük, vahetus	1	2	3	4
Edasiõppimisvõimalused	1	2	3	4
Huvialad	1	2	3	4
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	1	2	3	4
Ettevõtlus	1	2	3	4
Töövõimalused	1	2	3	4
Noorte nõustamine	1	2	3	4
Suhted ja seks	1	2	3	4

7) Milliste teemade kohta soovid rohkem infot (vali kõik sobivad variandid)?

	Jah
Pidudel/väljas käimine	1
Sportimisvõimalused	1
Ost, müük, vahetus	1
Edasiõppimisvõimalused	1
Huvialad	1
Teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused	1
Ettevõtlus	1
Töövõimalused	1
Noorte nõustamine	1
Suhted ja seks	1

8) Kui tähtis on sinu jaoks leida informatsiooni järgnevalt loetletud valdkondades?

	Väga tähtis	Tähtis	Mitte eriti tähtis	Tähtsusetu	Ei oska öelda
Kooliülesannete ja õppimisega seonduv	1	2	3	4	5
Töötamis- ja edasiõppimisvõimalustega seonduv	1	2	3	4	5
Isikliku huvi/uudishimu rahuldamine	1	2	3	4	5

9) Kas mõni sinu jaoks oluline valdkond jäi eelnevalt nimetamata? Milline?

.....

10) Millised on sinu nõuded otsitavale infole (vali kõik sobivad variandid)?

	Jah
Informatsioon peab olema pidevalt uuenev (ajakohane)	1
Informatsioon peab olema täpne	1
Informatsioon peab olema lihtsalt esitatud	1
Informatsiooni peab olema võimalikult palju	1
Informatsioon peab olema teemat/valdkonda põhjalikult ja sügavuti käsitlev	1

11) Kui sul on mure või tekib küsimusi järgnevalt loetletud valdkondades, kust sa otsid abi (vali kõik sobivad variandid):

	otsin infot Internetist	nõustamis-keskusest	kirjan- dusest	aja- kirjandusest	arutan sõbraga	küsin vanema(te)lt	olen mure- ga üksi
Õppimine	1	2	3	4	5	6	7
Töötamine	1	2	3	4	5	6	7
Tervis/seks	1	2	3	4	5	6	7
Alkohol/uimastid	1	2	3	4	5	6	7
Suhted	1	2	3	4	5	6	7
Edasiõppimisvõimalused	1	2	3	4	5	6	7

12) Kuidas hindad eelpoolnimetatud allikate usaldusväarsust?

	usaldan täielikult	usaldan enamasti	kahtlen usaldusväarsuses	ei usalda
Internet	1	2	3	4
Nõustamiskeskus	1	2	3	4
Kirjandus	1	2	3	4
Ajakirjandus	1	2	3	4
Sõbrad	1	2	3	4
Vanemad	1	2	3	4

13) Kas saad oma muredele/küsimustele vastused?

	Alati	Mõnikord	Harva
Õppimine	1	2	3
Töötamine	1	2	3
Tervis/seks	1	2	3
Alkohol/uimastid	1	2	3
Suhted	1	2	3
Edasiõppimisvõimalused	1	2	3

14) Kui tihti kasutad sulle vajaliku info saamiseks:

	iga päev	vähemalt kord nädalas	vähemalt kord kuus	harvem kui kord kuus	ei kasuta
Sõpru/tuttavaid	1	2	3	4	5
Televiisorit	1	2	3	4	5
Raadiot	1	2	3	4	5
Ajalehti/ajakirju	1	2	3	4	5
Interneti kodus	1	2	3	4	5
Interneti koolis	1	2	3	4	5
Interneti mujal	1	2	3	4	5
Vanemaid/sugulasi	1	2	3	4	5
Õpetajaid	1	2	3	4	5
Koolistendi	1	2	3	4	5
Kooli kodulehte	1	2	3	4	5
Koolilehte	1	2	3	4	5
Raamatukogu	1	2	3	4	5
Noortekeskust/rahvamaja	1	2	3	4	5
CD-ROMe	1	2	3	4	5

15) Kui tihti kasutad internetti:

	iga päev	vähemalt kord nädalas	vähemalt kord kuus	harvem kui kord kuus	ei kasuta
Suhtlemiseks	1	2	3	4	5
Infootsinguks	1	2	3	4	5
Uudiste lugemiseks	1	2	3	4	5
Vaba aja sisustamiseks	1	2	3	4	5

16) Milliseid internetisaite kasutad kõige sagedamini? Nimeta vabas järjekorras kolm.

.....

17) Kas koolis õpetatakse, kuidas Internetist infot otsida? Jah Ei

18) Kas kasutad info otsimiseks otsimootoreid (Neti, Google jms)? Jah Ei

19) Kui vastasid eelmisele küsimusele „jah”, siis nimeta kuni kolm otsimootorit, mida enim kasutad.

.....

20) Hinda oma oskust Internetist infot otsida viiepallisüsteemis, kus 1 on halvim ja 5 parim hinne.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

21) Kui tihti käid raamatukogus?

iga päev	vähemalt kord nädalas	vähemalt kord kuus	harvem kui kord kuus	ei käi
1	2	3	4	5

22) Millist raamatukogu kasutate?

	Jah
Oma kooli raamatukogu	1
Mõnda Pärnu linna raamatukogu	1
Mõnda Pärnu maakonna raamatukogu	1

Muu (palun täpsustada).....

23) Kas kasutate raamatukogus elektronkataloogi (raamatute jms otsimist arvutist)?

Jah Ei

TÄNAN VASTUSE EEST!

Lisa 2 Sagedamini külastatavad veebilehed

Veebileht	Vastanute arv	% vastanutest	% valimist
rate.ee	214	67,3	56,0
hot.ee	115	36,2	30,1
neti.ee	74	23,3	19,4
delfi.ee	60	18,9	15,7
google.com/google.ee	53	16,7	13,9
msn.com	37	11,6	9,7
orkut.com	35	11,0	9,2
mail.ee	22	6,9	5,8
hotmail.com	11	3,5	2,9
aegmaha.ee	10	3,1	2,6
auto24.ee	10	3,1	2,6
youtube.com	9	2,8	2,4
postimees.ee	7	2,2	1,8
everyday.com	6	1,9	1,6
wikipedia.org/wikipedia.ee/wikipedia	6	1,9	1,6
sloleht.ee	5	1,6	1,3
etvsport.ee	4	1,3	1,0
soccernet.ee	4	1,3	1,0
sportnet.ee	4	1,3	1,0
feim.ee	3	0,9	0,8
hanza.net	3	0,9	0,8
msn messenger	3	0,9	0,8
ajalehed ja ajakirjad	2	0,6	0,5
businessia	2	0,6	0,5
crime	2	0,6	0,5
dates-web.net	2	0,6	0,5
deviantart	2	0,6	0,5
ehh	2	0,6	0,5
emt	2	0,6	0,5
hattrick	2	0,6	0,5
hullumaja.com	2	0,6	0,5
ilm.ee	2	0,6	0,5
kool.kng.edu.ee/moodle	2	0,6	0,5
kooli kodulehekülg	2	0,6	0,5
lemmik.ee	2	0,6	0,5
managerzone	2	0,6	0,5
messenger.com	2	0,6	0,5
miksike	2	0,6	0,5
myopera	2	0,6	0,5
nba.com	2	0,6	0,5
prizee	2	0,6	0,5
runescape	2	0,6	0,5
sokker	2	0,6	0,5
swb	2	0,6	0,5
teip.ee	2	0,6	0,5
u-pop	2	0,6	0,5
ekool	2	0,6	0,5
ajalehed	1	0,3	0,3

allstarz.ee	1	0,3	0,3
alltheweb	1	0,3	0,3
amazon.ee	1	0,3	0,3
autobild	1	0,3	0,3
autorent.ee	1	0,3	0,3
bash.org	1	0,3	0,3
basket.ee	1	0,3	0,3
bbc	1	0,3	0,3
beatricemass.ee	1	0,3	0,3
blogger.blogspot.com	1	0,3	0,3
breaz.com	1	0,3	0,3
buduaar.ee	1	0,3	0,3
battleton.com	1	0,3	0,3
carrating.org	1	0,3	0,3
club-team.pri.ne	1	0,3	0,3
cuepoint.com	1	0,3	0,3
download.ee	1	0,3	0,3
duk.org.ee	1	0,3	0,3
eBay.com	1	0,3	0,3
eesti etno.ee	1	0,3	0,3
ehe.ee	1	0,3	0,3
eile.ee	1	0,3	0,3
ekool	1	0,3	0,3
elisa	1	0,3	0,3
emeraldsight	1	0,3	0,3
emhi.ee	1	0,3	0,3
epl.ee	1	0,3	0,3
ERC	1	0,3	0,3
erinevad foorumid	1	0,3	0,3
europanoored.ee	1	0,3	0,3
extreme.com	1	0,3	0,3
face.ev	1	0,3	0,3
fanfiction.net	1	0,3	0,3
farmer.ee	1	0,3	0,3
fitness.ee	1	0,3	0,3
forum.planet.ee	1	0,3	0,3
fotoalbum.ee	1	0,3	0,3
gamecopyworld.com	1	0,3	0,3
gidb.digitala.info	1	0,3	0,3
gmail	1	0,3	0,3
hambaarst.ee	1	0,3	0,3
hotcom	1	0,3	0,3
howstuffworks.com	1	0,3	0,3
huvid.com	1	0,3	0,3
Igasuguseid mis pähe tulevad	1	0,3	0,3
ilumaailm.ee	1	0,3	0,3
imbd.com	1	0,3	0,3
infopluss	1	0,3	0,3
internetipank	1	0,3	0,3
katz.ws	1	0,3	0,3
kava.ee	1	0,3	0,3
kindlaid ei ole, aga kõiki kitarrimänguga seotud saite	1	0,3	0,3

kool.kng.edu.ee	1	0,3	0,3
koolibri	1	0,3	0,3
koolitants.ee	1	0,3	0,3
koopainimene.ee	1	0,3	0,3
kuldnebors.ee	1	0,3	0,3
kuur.ee	1	0,3	0,3
lada.ru	1	0,3	0,3
laskurliit.ee	1	0,3	0,3
lefo.ee	1	0,3	0,3
lilletall.com	1	0,3	0,3
limewise.com	1	0,3	0,3
limpa.ru	1	0,3	0,3
lyrics.ee	1	0,3	0,3
mangukoobas.ee	1	0,3	0,3
meaitamesind.ee	1	0,3	0,3
metalstorm.ee	1	0,3	0,3
mina ei mäleta, igasuguseid	1	0,3	0,3
mingid naistekad	1	0,3	0,3
moodle	1	0,3	0,3
motors24.ee	1	0,3	0,3
mrf.ee	1	0,3	0,3
mp3	1	0,3	0,3
muvids.com	1	0,3	0,3
myspace.com	1	0,3	0,3
nat.ee	1	0,3	0,3
net	1	0,3	0,3
prizee.com	1	0,3	0,3
punkar.pri.ee	1	0,3	0,3
rada7.ee	1	0,3	0,3
rammstein.ee	1	0,3	0,3
rsportscars.com	1	0,3	0,3
schec.ee	1	0,3	0,3
soov.ee	1	0,3	0,3
startline.ee	1	0,3	0,3
streetrace.org	1	0,3	0,3
zone.ee	1	0,3	0,3
zoto.com	1	0,3	0,3
techno.fm	1	0,3	0,3
telnet	1	0,3	0,3
tevalo.ee/foorum	1	0,3	0,3
torufoorum.hot.ee	1	0,3	0,3
tribalwars	1	0,3	0,3
uefa colirioteam	1	0,3	0,3
uno.ee	1	0,3	0,3
uudised.ee	1	0,3	0,3
vabadus.org	1	0,3	0,3
webmessenger.msn.com	1	0,3	0,3
VG kodukas	1	0,3	0,3
vwklubi.org	1	0,3	0,3
wow-europe.com	1	0,3	0,3
xdream	1	0,3	0,3

Lisa3 Enimkasutatavad otsimootorid

Otsimootor	Vastanute arv	% vastanutest	% valimist
google	315	97,8	82,5
neti	301	93,5	78,8
yahoo	180	55,9	47,1
delfi	27	8,4	7,1
altavista	19	5,9	5,0
wikipedia	19	5,9	5,0
alltheweb	15	4,7	3,9
miksike	8	2,5	1,8
download	7	2,2	1,8
msn	5	1,6	1,3
whipeak	3	0,9	0,8
hot	2	0,6	0,5
jep	2	0,6	0,5
ask	1	0,3	0,3
huvialad, ajakirjad, suhted	1	0,3	0,3
imbd	1	0,3	0,3
koduleheküljed	1	0,3	0,3
kooli kodulehekülge	1	0,3	0,3
live	1	0,3	0,3
lycos	1	0,3	0,3
mozilla	1	0,3	0,3
netscape navigator	1	0,3	0,3
otsing	1	0,3	0,3
pilt	1	0,3	0,3
rambler.ru	1	0,3	0,3
rate	1	0,3	0,3
sasslantis	1	0,3	0,3
wwwvärav	1	0,3	0,3
youtube	1	0,3	0,3